

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

*Janova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si*

Visokošolski program Geodezija,
Smer za prostorsko informatiko

Kandidatka:
Mirjam Černivec

Predlog prostorske ureditve naselja Predstruge v občini Videm - Dobropolje

Diplomska naloga št.: 339

Mentor:
doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Ljubljana, 29. 6. 2011

IZJAVA O AVTORSTVU

Skladno s 27. členom Pravilnika o diplomskem delu UL Fakultete za gradbeništvo in geodezijo,

Podpisani/-a **MIRJAM ČERNIVEC** izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom:

PREDLOG UREDITVE NASELJA PREDSTRUGE V OBČINI VIDEM- DOBREPOLJE

Izjavljam, da prenašam vse materialne avtorske pravice v zvezi z diplomsko nalogo na UL, Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo.

Noben del tega zaključnega dela ni bil uporabljen za pridobitev strokovnega naziva ali druge strokovne kvalifikacije na tej ali na drugi univerzi ali izobraževalni inštituciji.

Ljubljana, 03.05.2011

(podpis kandidata/-ke)

BIBLIOGRAFSKO-DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK:	711.4(043.2)
Avtor:	Mirjam Černivec
Mentor:	asist. doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
Naslov:	Predlog ureditve naselja Predstruge v občini Videm- Dobropolje
Obseg in oprema:	101 str., 2 pregl., 1 graf.
Ključne besede:	Predstruge, Videm-Dobropolje, planiranje, predlog ureditve naselja

Izvleček

Predmet diplomske naloge je naselje Predstruge, ki se sicer lahko pohvali kot eno bolj urejenih naselij v občini Videm-Dobropolje, vendar zaradi neprestanega razvoja kljub temu potrebuje strokovna izhodišča in usmeritve za nadaljnje urejanje.

Diplomska naloga obsega teoretični ter praktični del. V teoretičnem delu je obravnavano področje urejanja in razvoja podeželskega prostora.

V drugem delu naloge je najprej predstavljena analiza obstoječega stanja naselja.

Na podlagi zbranih podatkov in ugotovitev je za naselje Predstruge predlagana nova ureditev naselja, v kateri so zajete tudi lokacije za širitev stanovanjskega dela naselja in umeščanje, obrtne cone.

BIBLIOGRAPHIC-DOCUMENTALISTIC INFORMATION

UDC:	711.4(043.2)
Author:	Mirjam Černivec
Supervisor:	Assist. Prof. Alma Zavodnik Lamovšek Ph. D.
Title:	Proposal for the settlement arrangements Predstruge in the municipality Videm-Dobropolje
Notes:	101 p., 2 tab., 1 graph.
Key words:	Predstruge, Videm-Dobropolje, spatial planning, proposal for the settlement arrangements

Abstract

Subject of the diploma work is settlement Predstruge , which otherwise can boast more than one landscaped villages in the municipality Videm-Dobropolje, however, due to continuing evolution, however, requires professional principles and directions for further editing.

Diploma work contains of theoretical and practical part. In the theoretical part deals scope of regulation and development of rural areas.

In the second part of the work was first presented an analysis the current state of settlement.

Based on the collected data and findings, the settlement proposed new arrangements

Predstruge settlement, which also include locations for expansion of the housing part of the settlement and to place the commercial zone.

ZAHVALA

Za pomoč pri nastajanju diplomske naloge se iskreno zahvaljujem mentorici, prof. Almi
Zavodnik Lamovšek.

Zahvalila bi se tudi vsem domačim, ki so mi nudili pomoč in prijateljem, ki so me spodbujali.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	ZNAČILNOSTI PODEŽELJA	5
2.1	Namen in cilji naloge	7
2.2	Urejanje podeželskih naselij	8
2.3	Merila in pogoji urejanja podeželja	13
3	ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA OBČINE IN NASELJA	19
3.1	Predstavitev občine Dobropolje v prostoru ter lega in predstavitev naselja Predstruge	19
	Zgodovinski nastanek naselja	19
	Podnebje in poplave v občini	20
	Geografska lega in geološka sestava občine	22
	Prometno omrežje in infrastruktura občine	29
	Prometna lega naselja	31
	Demografska slika občine	32
3.2	Podrobnejša analiza naselja Predstruge	36
3.2.1	Naravne danosti	36
	Relief	36
	Mikroklima	39
	Hidrologija	40
	Vegetacija	44
	Naravne vrednote naselja	45
3.2.2	Ustvarjene danosti	46
	Namembnost in etažnost objektov	47
	Analiza strešne slike materialov ter poteka slemen	51
	Analiza rabe prostora	52
	Prometna analiza	53
	Morfološka analiza	63
	Vizualna analiza	64

Kulturna dediščina	69
Družbene dejavnosti	70
3.3 Analiza prostorskih aktov	73
3.3.1 Območje obrtne cone in območje širitve stanovanjske funkcije	73
3.3.2 Območje širitve oziroma predstavitve kamnoloma	74
3.4 SWOT analiza in izhodišča za urejanje naselja	75
4 PREDLOG UREDITVE OBRAVNAVANEGA NASELJA	79
4.1 Cilji urejanja	79
4.2 Zasnova rabe prostora	80
4.3 Predlog ureditve središča naselja Predstruge	81
4.3.1 Ureditev oziroma sanacija kamnoloma	82
4.3.2 Ureditev prometne infrastrukture	85
4.3.3 Ureditev križišča in njene okolice	86
4.4 Predlog ureditve športno-rekreacijske dejavnosti	87
4.4.1 Predlog ureditve peš poti in kolesarskih poti	87
4.4.2 Predlog ureditve jahalne steze	88
4.5 Predlog ureditve turističnega prostora	89
4.6 Predlogi lokacij za širitev naselja Predstruge	90
4.6.1 Lokacije za stanovanjsko funkcijo	91
5 ZAKLJUČEK	95
VIRI	97

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Prikaz števila prebivalstva, Dobropolje, od 1961 do 1991 leta	33
Preglednica 2: Prikaz števila prebivalstva, Dobropolje, 2002 in 2010 leta	34

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Primerjava moških in žensk glede na starost	32
---	----

KAZALO SLIK

Slika 1: Predlog organiziranega pristopa k razvoju podeželja	7
Slika 2: Položaj občine Dobropolje v Sloveniji	22
Slika 3: Opozorilna karta poplav, Dobropolje	23
Slika 4: Lega občine v širšem prostoru	26
Slika 5: Geološka zgradba Dobropolja	28
Slika 6: Kategorizacija cest v občini Videm-Dobropolje	30
Slika 7: Reliefna slika	37
Slika 8: Območja vode v naselju Predstruge	37
Slika 9: Površinske vode na območju Predstrug	41
Slika 10: Območja gozda v naselju Predstruge	44
Slika 11: Območja naravnih vrednot v naselju Predstruge	45
Slika 12: Analiza namembnosti in etažnosti objektov	49
Slika 13: Analiza poteka slemena	53
Slika 14: Analiza strešne slike	55
Slika 15: Analiza rabe prostora	57
Slika 16: Pokrita avtobusna postaja v križišču	59
Slika 17: Analiza prometa	61
Slika 18: Morfološka analiza	65
Slika 19: Vizualna analiza	67
Slika 20: Grobnica žrtev NOB	69
Slika 21: Spominska plošča Jožetu Kaduncu	69
Slika 22: Zunanje igrišče	70
Slika 23: Varovanje in omejitve	71
Slika 24: Predvideni prostorski akti za območje naselja Predstruge	73
Slika 25: Prikaz trenutnega stanja	82
Slika 26: Prikaz goloseka pripravljenega na širitev kamnoloma	82
Slika 27: Zasnova rabe prostora	83

Slika 28: Prikaz trenutnega stanja križišča	86
Slika 29: Predlog ureditve Predstrug	93

1 UVOD

Razvoj podeželja in vasi ni le posamičen problem, temveč problem evropskih in svetovnih razsežnosti, kar je potrdil tudi Svet Evrope s sklepom o razglasitvi »kampanje podeželskega prostora« v letu 1988 (Premzl, V., Pšunder, M., 1993).

Namen tega sklepa je bil sprožiti akcijo spoznavanja problemov podeželja v vsaki deželi članici in uresničitev naslednjih ciljev:

- Varovanje kulturne dediščine, krajine in identitete;
- Varovanje okolja;
- Izboljšanje življenjskih razmer in reševanje socialnih problemov;
- Nova usmeritev kmetijstva in gozdarstva ter gospodarske politike ustrezno možnostim in življenjskim razmeram podeželja;
- Zagotovitev enakovredne osnovne oskrbe podeželskemu prostoru, s pomočjo enakomerne razmestitve dejavnosti.

Sodobni svet doživlja hitre in temeljite družbene in gospodarske spremembe, ki globoko posegajo v geografsko okolje, v katerem živimo. Čedalje bolj spoznavamo, kako pomembni ali celo usodni so lahko ti posegi in njihovi učinki za sedanje in še bolj za prihodnje rodove. Obenem ugotavljamo, da je prostor, v katerem se odigravajo te daljnosežne spremembe, tudi sam po sebi pomemben dejavnik v družbenem razvoju. Vsa ta spoznanja nas navajajo k temu, da skušamo bolj premišljeno snovati nadaljnji socialni in ekonomski razvoj ter urejati prostor.

Prostor postaja čedalje dragocenejši. Neupoštevanje naravnih danosti, neuskklajeno gospodarjenje s prostorom in različne napake, ki jih zagrešimo, ko izkoriščamo naravne vire ali kako drugače posegamo v pokrajino, lahko povzročijo celo nepopravljivo škodo. Veliko teh posegov je dolgoročnih, kar pomeni, da jih bodo občutile še številne generacije.

Zaradi deagrarizacije in velikih družbenih sprememb je hkrati prišlo do nekaj sprememb tudi v podeželskem prostoru (Strokovne podlage na področju usmerjanja poselitve, Ljubljana, 2003):

- Zmanjšanje podeželskega prebivalstva;
- Povečanje dejavnosti, kot je storitev in oskrba, proizvodnih obratov ter turističnega gospodarstva in gostinstva;
- Mobilnost prebivalstva;
- Dnevne migracije;
- Socialne spremembe v sestavi prebivalstva in spremembe tradicionalnih vrednot prebivalstva ter razvrednotenje tradicionalne krajinske in naselbinske identitete.

Pri degradiranih zemljiščih (Strokovne podlage na področju usmerjanja poselitve, Ljubljana, 2003) oziroma območij gre za:

- Območja, ki so razvrednotena, poškodovana, zapuščena;
- Območja, ki so izgubila nekdanjo mesto tvorno naravo ali pa je ta okrnjena;
- Območja, na katerih prvotna dejavnost brez rekonstrukcije ali spremembe stanja ni mogoča, ker ni zadoščeno sodobnim standardom urejanja prostora;
- Območja, ki so neprimerno urejena.

Torej je deagrarizacija opuščanje kmetovanja kot dejavnosti, vira dohodka in načina življenja, katerega posledica je zaposlovanje v drugih dejavnostih, lahko pa tudi odseljevanje kmečkega prebivalstva v mesta. Prav to se je zgodilo s Predstrugami, kmetijstvo se je opustilo in večina ljudi se je zaposlila v drugih dejavnostih.

Glede odseljevanja pa je prav nasprotno, Predstruge se širijo, saj ljudje prihajajo od drugod, kar je tudi obravnavano v diplomskem delu. Ljudje prihajajo predvsem iz Ljubljane, verjetno zato, da ohranijo stik z naravo, saj Predstruge še vedno uvršamo med podeželja.

V Predstrugah je veliko zazidljivih parcel, ki se še vedno prodajajo, zato je verjetnost tudi ta, da ljudje obiščejo to naselje. Gotovo jih pritegne dobra prometna povezava z ostalimi večjimi kraji, dobra sončna lega, zaposlitev ter v bližini center vseh dejavnosti. Pomembno pri širitvi naselja je, da poteka v skladu z naravnim in ustvarjenim bogastvom in seveda z upoštevanjem državnih in občinskih prostorskih planov in aktov.

Predstruge se bo urejalo kot sodobno bivalno kvalitetno naselje z urejenimi javnimi površinami in območji za bogatenje prostočasnih dejavnosti. Pri manjših naseljih kot je naselje Predstruge je, zaradi tipoloških in ostalih posebnosti, ki so vezane na omejeno število objektov in javnih površin, pomembno urejati posamezne prostorske posege v vzajemnem odnosu s celostno, vizualno in funkcionalno podobo naselja.

Odzivi občanov na sedanje stanje naselja Predstruge so različni, večina občanov je zadovoljna in navdušena, seveda pa se najdejo tudi takšni, ki imajo negativno mnenje. Negativno mnenje nekaterih je prav zaradi kamnoloma, ki se nahaja v središču naselja.

Življenje v današnjih vaseh in podeželskih naseljih se spreminja. Vselej nas kaj pesti in povzroča zaskrbljenost, tudi danes, predvsem zaradi hitrih sprememb oziroma preobrazbe podeželskih naselij v zadnjih letih. Tudi današnje Dobropolje ima temne lise. Senožeti, ki so jih nekoč v čisto pokosili, so se zarastle. Njive, vse na ravnini, so slabo obdelane. Le tu in tam je kakšna njiva krompirja ali silažne koruze. Podoba krajine se spreminja. Nehote se človek vpraša, kaj bi na vse to dejali naši stari starši, ki so s tako ljubeznijo obdelali vsako ped zemlje. Povedati moramo, da se je življenje na podeželju v primerjavi s povojnimi leti spremenilo, danes je ljudem prizanešeno fizično težaško delo, saj pri večini opravil pomagajo številni tehnični pripomočki ter sodobna mehanizacija.

Danes in za našo prihodnost je pomembno, da se kljub napredkom v razvoju podeželja vzdržuje in ohranja tudi vse tisto kar so nam zapustili predniki.

Poseljenost podeželja je treba po drugi strani obdržati že zaradi ohranjanja samega kmetijstva, kar pa pomeni, da je potrebno zadržati vsaj del deagrariziranega prebivalstva in podeželskemu prebivalstvu omogočiti dostopnost do sodobnih civilizacijskih pridobitev. Hkrati je potrebno ohraniti in razvijati bivanjske in socialne kvalitete vaškega načina življenja, če naj vas ostane privlačna za prebivanje (Barbič, Prihodnost slovenskega podeželja, 1991).

Čas, ko je bilo kmetijstvo, skupaj z gozdarstvom seveda, temeljna ali praktično edina gospodarska dejavnost na podeželju, je še tako blizu, da vsaj podzavestno še vedno enačimo pojma kmetijstvo in podeželje. »Gremo na kmete, « so dejali meščani, kadar so se odpravljali na deželo. Še danes je mnogim podeželje sinonim za kmečko idilo, za življenje v neposrednem stiku z naravo itd. Toda resnica je precej drugačna. Ko se danes sprehodimo po naselju Predstruge opazimo da je današnje podeželje bistveno drugačno od tistega izpred 30 let. Prav zaradi velikega napredka v razvoju sklepamo, da je Predstruge dragocen biser v občini Dobropolje (Barbič, Prihodnost slovenskega podeželja, 1991).

2 ZNAČILNOSTI PODEŽELJA

Podeželje je izjemno raznolik in prostorsko obsežen zemeljski predel, ki v svojem bistvu vključuje vsa zunaj mestna območja (Balažic, 2009).

Kladnik v leksikonu geografije podeželja definira podeželje tako: »podeželje – v bistvu dokaj nejasen pojem, ki označuje območja zunaj mest, katerih značilne poteze so manjša gostota prebivalstva, prevlada kmetijske in gozdarske dejavnosti v pokrajinski podobi, navezanost precejšnjega dela nekmetijskih dejavnosti na kmetijsko pridelavo in kmečko prebivalstvo, počasnejša prebivalstvena rast in (ali) zaradi poudarjenega izseljevanja celo upadanje števila prebivalcev, preprostejša socialna slojevitost, tesnejše zveze med ljudmi, večja tradicionalnost in praviloma manjša naselja z nižjimi stopnjami centralnosti« (Kladnik, 1999).

Podeželje ima v prostorskem planiranju povsem določen pomen, ki ga opredeljuje povezava z besedo razvoj. Razvoj podeželja pomeni tudi uspešno izvajanje gospodarskih, družbenih, okoljskih, kulturnih in vseh drugih aktivnosti, ki podeželskemu prebivalstvu omogočajo blagostanje in večanje kakovosti življenja, upoštevajoč posebne potrebe in možnosti prostora ter spodbujajo povezave med mestom in podeželjem (Leban, 2008).

Pri razmišljanju, kako načrtovati razvoj podeželja, se zdi najbolj sprejemljiv in uresničljiv tisti koncept urbanistov, ki zahteva, da je potrebno »načrtovati razvoj naselij ob upoštevanju zatečenega stanja in prihodnjih potreb«. Gre torej za princip »navezovanja novega na staro«. To vključuje obnove in dopolnitve že obstoječega stavbnega tkiva, kakor tudi nastajanje novega bivalnega okolja, v skladu s strukturo in funkcijo vaškega jedra ter posebnostmi krajine.

Dve najpomembnejši podeželski dejavnosti, kmetijstvo in gozdarstvo, sta prav gotovo največja uporabnika in najpomembnejša oblikovalca vsake pokrajine (Vrišer, 1978).

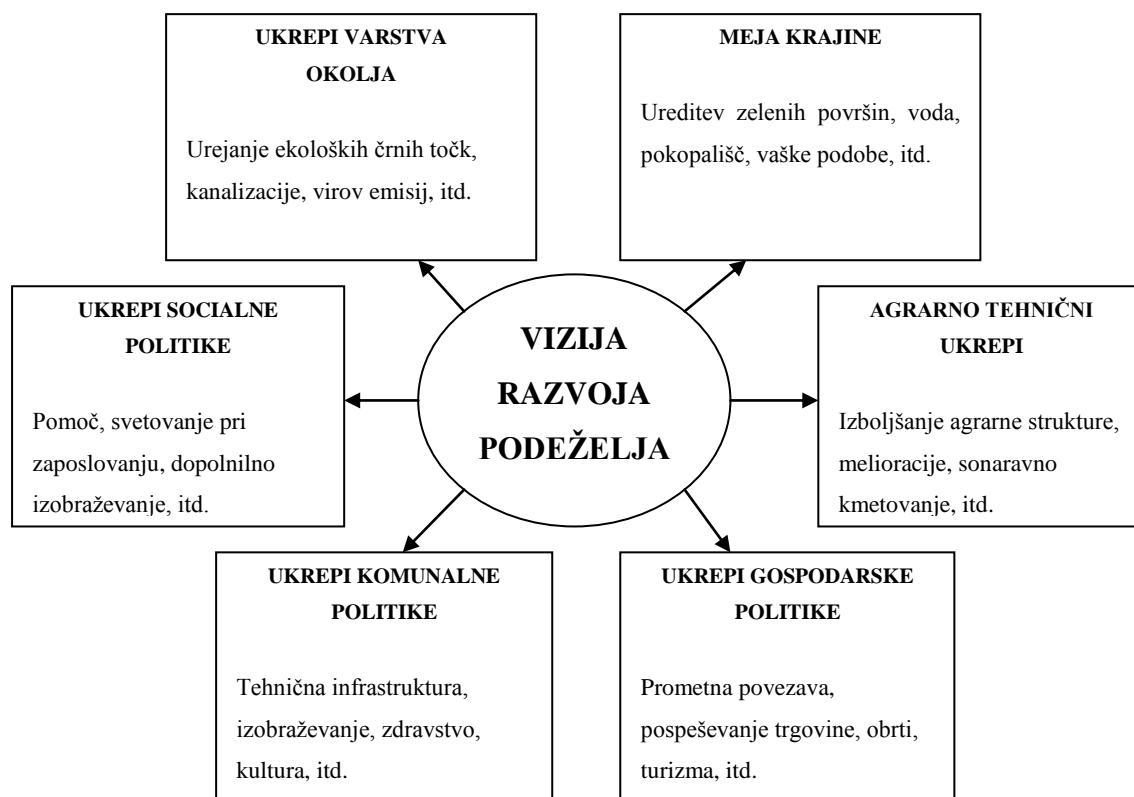
Podeželje je vsak del pokrajine, kjer prevladujejo vasi in podeželska mesta, njive, travniki, pašniki, gozdovi in vode. Kljub raznolikosti oblik je osnovna značilnost različnih skupin podeželskega prebivalstva v nasprotju z mestnim v njihovih tesnejših medsebojnih odnosih in v neposrednem odnosu do zemlje. Danes pojmuje mo podeželje mnogo širše, saj prevzema podeželje mnoge funkcije pomembne za celotno družbo (Barbič, 1991).

Podeželje je naše osnovno zaledje in območje najrazličnejših rekreacijskih panog. Če bo urbanizacija še dalje napredovala s takšnimi hitrimi koraki ter ohranjala svoj, pogosto odljudni in nezdravi značaj, bo podeželje čedalje bolj dragocen prostor, privlačen za bivanje in delovanje, socialno bolj zdrav kot mesto, kratka, prostor prihodnosti (Barbič, Prihodnost slovenskega podeželja, 1991).

Zato je bila nedvomno najhujša slabost vseh dosedanjih oblik planiranja, bodisi gospodarskega, socialnega ali prostorskega, da so podeželje praviloma vedno zapostavljale.

Razvoj podeželja postaja pomembna gospodarska, strokovna in politična tema. Z razvojem podeželja v ekonomskem, socialnem in prostorskem smislu se vsebina tega pojma menja, saj podeželje izgublja svojo nekdanjo podobo ter notranjo strukturo, ki se kaže v naslednjem: večanje števila delovnih mest izven kmetijstva, lokacija industrije in koncentracija naselitve na eni strani ter praznjenje podeželskega prostora, opuščanje obdelovalnih manj kvalitetnih kmetijskih zemljišč in njihovo zaraščanje, drobljenje in pozidava nižinskih površin na drugi strani.

Vizija razvoja je naravnana k celovitemu razvoju podeželja, ki naj bi po eni strani zagotavljal dolgoročno ohranjanje lastnih razvojnih potencialov: prebivalstvo, bogata in ohranjena narava in kulturna dediščina, po drugi strani pa naj bo omogočal kakovostno življenje podeželskemu prebivalstvu (slika 1).

Slika 1: Predlog organiziranega pristopa k razvoju podeželja

(Vir: Premzl, V., Pšunder, M., 1993)

Vodilo razvoja je kakovost življenja na podeželju, ki vključuje tako posameznika kot socialni razvoj ter življenjske razmere, krepitev gospodarske moči in identitete partnerstva.

Torej razvoj mora biti celosten (integralen), da sploh lahko govorimo o pravem razvoju.

2.1 Namen in cilji naloge

Namen diplomske naloge je izdelati predlog ureditve naselja Predstruge v občini Videm-Dobropolje, na podlagi izdelane analize.

Predlagati je potrebno celovito prostorsko ureditev naselja in sicer oblikovati koncept ureditve ter rabe prostora za potrebe nadaljnega razvoja naselja.

Cilj naloge je podati prostorske pogoje za razvoj dejavnosti v naselju, kot so kmetijstvo, vse vrste infrastrukture, stanovanja za prebivalce, delovna mesta in druge dejavnosti.

Torej podana bodo tudi oblikovana merila in pogoji za urejanje naselja.

2.2 Urejanje podeželskih naselij

Urejanje prostora je razmestitev objektov in infrastrukture potrebne za različne dejavnosti ali tokove, s katerimi se zagotavlja skladnost med naravnim in ustvarjenim bogastvom, tehnologijo in drugimi oblikami človeškega dela. Prostor opremimo z objekti, napravami in infrastrukturo.

Pri načrtovanju infrastrukturnih objektov so običajno zanemarjeni lokalni interesi, zanemarjajo se vplivi na okolje, ki jih povzročajo nekateri objekti in naprave.

Podeželski prostor obravnavamo predvsem v naslednjih funkcijah (Premzl, V., Pšunder, M., 1993):

- Bivalni in hkrati delovni prostor podeželskega prebivalstva;
- Lokacije podeželske obrti in decentralizirane industrije;
- Lokacije za pridelavo hrane in surovin;
- Prostor za rekreacijo in sprostitev;
- Rezervat za širitev naselij, industrije in trase prometnic in za vse vrste infrastrukturnih naprav in vodov;
- Ekološki izravnalni prostor z varovalnim učinkom za naravne temeljne dobrine in za varovalna območja vseh vrst naravnih dobrin.

Cilj planiranja podeželja je predvsem modernizacija kmetijstva, posebno v zaostalih kmetijskih predelih. Razvoj kmetijstva ne sme biti eno sektorski, potreben je integralni, več sektorski in teritorialni pristop.

V dosedANJI planerski praksi so se **pri planiranju in urejanju podeželja uveljavili trije načini** (Prosen, 1993:24-27):

- Ruralno planiranje kot planiranje rabe zemljišč območja;
- Ruralno planiranje kot orodje urejanja vasi in njene okolice;
- Ruralno planiranje kot integralno planiranje družbenih in gospodarskih dejavnosti na podeželju.

V praksi se je pogosto dogajalo, da pri planiranju podeželja ni bil upoštevan noben od naštetih pristopov. Neredko se je urejanje podeželja preprosto enačilo z razvojnimi načrti za kmetijstvo in gozdarstvo. Marsikje so se podeželska naselja urejala po načelih in metodah urbanističnega planiranja (Vrišer, 1978). Tak, urbani pristop k ruralnemu planiranju je slonel na pravilu: »Kar je dobro za mesto, mora biti dobro tudi za vas.«

Sistemska zasnova ruralnega planiranja naj bi bila policentrična, saj bi le na takšen način prišla do izraza velika gospodarska in socialna pestrost podeželja in različna gravitacijska navezanost. Prav v tem je tudi razlog, da koncept planiranja podeželja, ki gradi na načrtovanju vasi in njenega okoliškega zemljišča in je po zasnovi v bistvu eno središčen, ne ustreza najbolje sodobnemu pojmovanju vseobsežnega planiranja. Na podeželju prihajajo različne svojstvenosti zaradi redkejšje poselitve, teritorialne razpršenosti in socialnega grupiranja veliko bolj do veljave kot v razmeroma uniformiranih mestih (Vrišer, 1978).

Ruralno planiranje kot planiranje rabe zemljišč območja

Planiranje rabe zemljišč mora izhajati iz spoznanja, da je zemljišče oziroma prostor na eni strani vir, na drugi strani pa osnova za zadovoljevanje drugih potreb. Planiranje rabe zemljišč oziroma fizično planiranje rabe prostora je tudi osnova za odločitve o agrarnih operacijah. V nekaterih državah pa je osnova za izvedbo agrarne reforme. Agrarne operacije bi morale biti vključene kot integralni del v plane občin in preko njih v ostale komponente planiranja (ekonomske, socialne, ekološke). Agrarne operacije predstavljajo velike odločitve in spremembe v fizičnem, ekonomskem in socialnem smislu, zato so izrednega pomena

predvsem za manjše teritorialne enote ter predstavljajo velik poseg v obstoječo kulturno krajino (Barbič, 1991).

Ruralno planiranje kot orodje urejanja vasi in njene okolice

Tu plansko enoto predstavlja vas in njena okolica ter vaški teritorij, ki k vasi gravitira in tvori z njo in okolico funkcionalno celoto.

V podeželskem prostoru razlikujemo **tri prostorske elemente**, in sicer (Barbič, 1991):

- Jedro družbenega in gospodarskega dogajanja, to je samo vaško naselje;
- Okoliški prostor, ki gravitira k vasi: polje, vinogradi, travniki itd.;
- Vmesni prostor, to je prostor med vasmi, kjer se nahajajo gozdovi, pašniki, močvirja itd.

Ta prostor med vasmi se počasi izgublja, predvsem v posameznih razvitih deželah.

V zadnjem času je poudarek na **celostnem razvoju podeželja in obnovi vasi**.

V Sloveniji podeželska območja obsegajo večino območja države. Ker velikih mest Slovenija nima, je njen podeželski značaj še toliko bolj izstopajoč. Slovensko podeželje je zelo raznoliko. Poleg naravno-geografskih dejavnikov je za to v veliki meri kriva, predvsem v zadnjih desetletjih hitro napredujoča in obsežna, preobrazba.

Danes podeželsko prebivalstvo, z dobro dostopnostjo do središčnih naselij višjih stopenj, uživa prednosti življenja v prijetnejšem in običajno bolj zdravem okolju, pri čemer se mu ni treba odrekat prednostim, ki jih nudi pestra izbira tako na področju oskrbe kot delovnih mest in poslovnih priložnosti v mestih. Drugače je seveda na območjih s slabšo dostopnostjo. Tam je povprečna življenjska raven precej nižja, drugačen je tudi način življenja in gospodarjenja tamkajšnjega prebivalstva. Večja je odvisnost od kmetijstva in gozdarstva.

Glavni tematski sklopi, ki sodijo v raziskovalno področje osamosvojenе geografije podeželja so depopulacija, širjenje mestnih vplivov in mestnega načina življenja na podeželje, vpliv rekreacije in turizma, strukturne spremembe v kmetijstvu ter ruralno planiranje. Prav slednje je najbolj neposredno povezano z raziskovanjem za praktične potrebe (npr. razvoja podeželja in obnove vasi).

Izvajanje programa celostnega razvoja podeželja in obnove vasi se je začelo v času osamosvojitve Slovenije.

Poleg tujih zgledov je na nastanek programa in začetek njegovega izvajanja vplivala tudi nakopičenost raznovrstnih problemov na našem podeželju. To je narekovalo uporabo celostnega pristopa, saj je reševanje samo posameznih problemov neučinkovito (spletna stran Program razvoja podeželja 2007 - 2013).

Načrtovanju prenove in razvoja vasi je potrebno določiti cilje prenove za vsako naselje posebej, pri tem pa upoštevati njegovo specifičnost in problematiko.

Načela prenove vasi (Pogačnik, 1992) so:

- Površine za novogradnje omogočiti zlasti **domačemu, kmečkemu prebivalstvu**;
- Določiti nova stavbna zemljišča na manj kvalitetnih kmetijskih zemljiščih in pri tem ne prizadeti značilne vaške silhuete;
- Rezervirati lokacije za **obrtno** dejavnost oz. drobno gospodarstvo;
- **Preseliti ogrožene kmetije** (znotraj mest, kjer jim je odvzeto zemljišče);
- **Prenoviti prometno mrežo** ali prometno razbremeniti središče vasi (obvozi) in urediti poti za kmetijsko mehanizacijo;
- Omogočiti **kmečki turizem**;
- **Ekološko sanirati vas** (komunalna sanacija vasi zajema ureditev vodovoda, kanalizacije ali septičnih jam, ureditev gnojišč in izcejanja gnojevke; ekološka sanacija pa zajema tudi ureditev starih mlak in jarkov, živih mej, suhih zidov, zelenja, itd.);

- Krepiti **socialne vezi** na vasi, lokalno samoupravo, samopomoč, lokalno iniciativo in identiteto. Omogočiti dodatno zaposlitev in družbeno aktivnost;

Danes pomeni prenova vasi sanacijo in razvoj podeželskih naselij s ciljem izboljšati življenjske pogoje ljudi, ki živijo v podeželskem prostoru. Obnova vasi je tudi ena težjih nalog pri urejanju podeželja.

Načrt prenove vasi se izdelava za revitalizacijo, asanacijo vasi, vključno s posodobitvijo kmetij, zagotovitvijo novih lokacij za gradnjo ter za ekološko, prometno in komunalno sanacijo. Poudarek je tudi na oblikovanju in varstvu vaške podobe. Merilo prikazov je običajno 1: 1000 do 1:2000 (izjemoma 1:500). Običajno ga naroča vaška lokalna skupnost, občina v kateri se vas nahaja, v primeru zelo pomembnega vaškega naselja (zgodovinsko, turistično, etnografsko) pa regija ali celo država. Slednje velja tudi ob velikih naravnih nesrečah, kot so potresi, poplave itd., ki so prizadele vas (Pogačnik, 1999).

Ruralno planiranje kot integralno planiranje družbenih in gospodarskih dejavnosti na podeželju

Osnova za celovito ali integralno planiranje podeželja je torej spoznanje, da podeželske aktivnosti tvorijo sestavni, integralni del družbe in njenega gospodarstva. Na tej osnovi mora sloneti sistem planiranja podeželja. Iz te ugotovitve je potrebno razviti ustrezen sistem planiranja, zato so si posamezne evropske države zastavile cilje ter razvili primerne oblike ruralnega planiranja ter ukrepe za realizacijo teh ciljev (Barbič, 1991).

Cilji ruralnega planiranja:

- Odpraviti razlike v socialno-ekonomskem stanju med podeželjem in urbanimi območji;
- Omogočiti podeželju enake razvojne možnosti, kot jih ima mesto, in to v proizvodnji in oskrbi prebivalstva;

- Upoštevati nekatere značilnosti, ki jih ima proizvodnja na podeželju, kar še posebej velja za kmetijstvo in gozdarstvo (npr. velika krajevna vezanost in občutna soodvisnost v kmetijski proizvodnji);
- Izvesti družbeno integracijo najprej na ruralni ravni in šele nato vezati takšno podeželsko skupnost (npr. krajevno skupnost) na mesto ali administrativni center; enako;
- Priporočilo naj bi veljalo za stike in zveze med proizvajalci na podeželju in njihove odnose do velikih in glede na kapital močnih proizvajalcev, ki so nameščeni v urbanih središčih;
- Upoštevati posebnosti podeželskega prostora, ki se kažejo v veliki navezanosti na naravno okolje, redkejši obljudenosti in manjši gostoti prebivalstva ter v redkejšem prometnem in oskrbovalnem omrežju.

Ruralno planiranje bi moralo vsebovati temeljne zasnove regionalne politike, prilagojene podeželskim razmeram. Oceniti bi moralo, koliko prebivalstva naj bi živelo na podeželju in kje naj bi prebivalo. V tem smislu naj bi zasnovalo oskrbno omrežje in ob tem določilo, katere storitvene dejavnosti sodijo v posamezna središča. Opredeliti bi morali zemljišča za agrarne, gozdnogospodarske in druge neagrarne ali urbane dejavnosti ali namene. Posebno pozornost bi morali posvetiti industrializaciji podeželja in ob tem presoditi, katera industrija bi prišla v poštev in kje bi bila nameščena.

Glede proizvodnih dejavnosti na podeželju bi bilo treba upoštevati, da so v določenem smislu bolj specializirane kot mestne, a da so hkrati veliko bolj elastične (Vrišer, 1978).

2.3 Merila in pogoji urejanja podeželja

Vsak poseg v prostor se ureja z zakonskimi podlagami. To je zakon o urejanju prostora, ki opredeljuje temeljne pogoje za posege v prostor.

Za neagrarne del podeželskega prebivalstva predstavljajo nekateri proizvodni postopki v kmetijstvu ekološko motnjo.

Zato se slej ko prej pojavijo zahteve po omejevanju, preusmeritvi, zmanjšanju intenzivnosti ali celo opustitvi kmetijske proizvodnje, pri čemer nihče ne upošteva ekonomskih pogojev kmetovanja in ne dejstva, da je kmetijstvo v tem prostoru prvotna in prostorsko najboljše dejavnost in da se morajo zato drugotne rabe prostora prilagajati kmetijstvu in ne obratno (Barbič, 1991).

Nekatera merila za urejanje manjših neagrarnih naselij (Vir: spletna stran Inštitut za arhitekturo in prostor, Arhitektura, raziskave):

- Pri opredelitvi namena, vrste in ciljev prenove naselja in širšega prostora je potrebno upoštevati njihovo osnovno tipologijo (neagrarno naselje), ki temelji na pretežni rabi okoliškega prostora oz. odnosu naselja s krajino;
- Zeleni sistem temelji tudi na zasnovi kmetijskih površin;
- Površine namenjene zazidavi se zgoščajo do stopnje, ki je odvisna od prevladujoče usmeritve naselja (bivalna, turistična itd.) in tipologije zazidave;
- Gradnja objektov na prostih zazidljivih zemljiščih znotraj naselij ni primerna za širjenje kmečkih gospodarstev;
- Znotraj grajene strukture naselja imajo urbane funkcije prednost pred kmetijskimi;
- V manjših naseljih se načeloma ne spodbuja razvoj centralnih dejavnosti;
- V manjših naseljih je v okviru prilagajanja osnovnim sestavinam prostora dopustno načrtovanje ne tradicionalne zasnove (npr. nova turistična naselja);
- Regulacijska linija je pri manjših naseljih pomembna zaradi oblikovanja roba naselja;
- Varovane robove naselja je treba definirati tako, da preko njih ni dopustna novogradnja objektov;
- Pri opredelitvi velikosti in oblikovanja objektov v manjših naseljih je potrebno natančno določevanje za posamezne tipe: stanovanjske objekte, gospodarske objekte, enostavne objekte, trgovine in servise, objekte družbene infrastrukture in ostale objekte;

Ustvarjeni pogoji (Pogačnik, 1992):

- Ustrezna bližina delovnih mest, oskrbnih središč, razvitost prometnega omrežja, zadosten vodni pritisk, itd.;
- Ugodne so lokacije, ki so deloma že pozidane in ki niso na območjih najvrednejše dediščine (npr. arheološke, etnografske itd.);
- Cone predvidimo zunaj rezervatov infrastrukture (cest, železnic, daljnovodov, letališč itd.) in drugih zavarovanih območij (npr. območij vojske, oddajnikov itd.). Izogibajmo se bližini oziroma izvorom emisij.

Cilji prometnega planiranja (Pogačnik, 1992):

- Čim bolj enakomerno prometno opremiti prostor glede na njegovo rabo in povečati njegovo dostopnost (to pomeni zgraditi čim bolj razvejane sisteme);
- Graditi čim cenejše (za investitorja in uporabnika), varne, hitre in ekološko neproblematične prometnice;
- Izogibati se kmetijskim zemljiščem, rezervatom pitne vode, naravovarstveno in krajinsko oblikovno najbolj vrednim območjem;
- Dati prednost javnemu pred zasebnim prevozom, ekološko in energetsko bolj varčnim oblikam prometa;
- Razvijati čim več oblik prometa in jih na ključnih točkah povezovati ter omogočati kombinacije: npr. osebni avto, kolo, železnica itd.

Promet omogoča transport ljudi, blaga in informacij.

Ceste so v zgodovini pomenile območje dogajanja tako kot še danes, zato so se predvsem v preteklosti ob njih širile urbanizacija in druge dejavnosti, vezane na transport.

Slovenija na splošno potrebuje celovito nacionalno strategijo razvoja kmetijstva in podeželja, ki je temeljna naloga za pripravo celovite strategije Slovenije do bodoče skupne kmetijske politike po letu 2013. Šele na osnovi celostne nacionalne strategije bomo lahko izoblikovali »slovensko vizijo do bodoče skupne kmetijske politike«, ki mora podati usmeritve in zagotoviti stabilno okolje za dolgoročne usmeritve v kmetijstvu.

Potrebno je krepiti mehanizme za razvojno usmerjanje kmetijstva, da bo to konkurenčno na skupnem evropskem trgu, ohraniti in spodbujati večnamensko kmetijstvo in kmetijstvo ekološko socialnega tipa, ki bo ohranjalo strukturo, poseljenost in obdelanost krajine, poudarek pa moramo dati tudi povečevanju konkurenčnosti in učinkovitosti v danih možnostih pridelave (Glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, 2007, št. 60).

Strategija razvoja podeželja 2007-13 je nova politika razvoja podeželja in je v številnih pogledih ugodna za Slovenijo. Nacionalni program razvoja podeželja 2007-13 (<http://www.elo.org/UserFiles/File/Kokolj.pdf>) temelji na povečanju konkurenčnosti agroživilstva, trajnostnem gospodarjenju z naravnimi viri in prostorom ter na krepitvi gospodarskega razvojnega potenciala podeželja.

Skupni cilji **programa razvoja podeželja** (spletna stran Predhodno vrednotenje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013) se nanašajo na številna vprašanja, kot so:

- Trajnostni razvoj podeželja;
- Promocija zdrave in visoko kakovostne hrane;
- Okolju prijazna proizvodnja (ekološka pridelava, varstvo biotske raznovrstnosti, trajnostna raba obnovljivih virov);
- Prestrukturiranje primarnih sektorjev;
- Dvig konkurenčnosti;
- Ustvarjanje delovnih mest v primarnih sektorjih;
- Ohranjanje in ustvarjanje delovnih mest upoštevajoč izboljšanje okolja;

➤ Kakovost življenja na podeželju.

V občini Dobropolje se postavlja vprašanje, katero območje zajeti v ta celostni razvoj podeželja. Z ozirom na število prebivalcev, bi bila lahko to cela občina, z ozirom na površino, pa je ta, po mnenju svetovalcev ministrstva za kmetijstvo, skoraj prevelika.

Dejstvo pa je tudi, da so vse funkcije življenja med seboj prepletene in se prepletajo od ene vasi v drugo in šele občina kot celota pomeni neko zaključeno enoto. V nekem smislu lahko govorimo tudi o dveh enotah, ki so v neki življenjski funkciji zaokrožene, to sta Dobropolje in Struge. Tako bi se lahko projekt navezoval tudi na ta dva območja. V tak projekt je seveda potrebno vključiti vse zainteresirane posameznike, vaške sredine, društva in občino kot celoto, če hočemo da ta rodi kakšen uspeh. Tukaj je seveda potrebno poudariti, da naj bi pretežni del takega projekta temeljil na privatnih nosilcih razvoja in je v končni fazi tudi namenjen temu, da bi ljudje določenega območja živeli bolje in si zagotovili primeren osebni in splošni standard. Na osnovi tega projekta lahko na primer občina Dobropolje pridobi določena ugodna sredstva za izgradnjo ceste, napeljavo vodovoda, ureditev vaškega središča itd. (Informativno glasilo občine Dobropolje, 1999, l. 5, št. 2).

Novost v sistemu urejanja prostora je Prostorski red Slovenije. Njegov namen je predvsem, da pravila za urejanje prostora prepozna in jih poenoti ter tako pripravi izhodišča za enotno prostorsko načrtovanje in sicer za načrtovanje na državni, občinski in regionalni ravni.

Dosedanji sistem je pravila določal v obliki **meril in pogojev** za posege v prostor pri pripravi prostorskih izvedbenih aktov, tako prostorskih ureditvenih pogojev kot tudi prostorskih izvedbenih načrtih.

S pravili se določi obvezen način načrtovanja in urejanja prostorskih ureditev in gradnje. Pravila določajo predvsem javno korist na področju urejanja prostora, metodologijo priprave prostorskega akta, načine ugotavljanja medsebojne usklajenosti aktov, način priprave temeljnih strokovnih podlag ter pravila prostorskega načrtovanja poselitve, gospodarske javne infrastrukture in krajine.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije (2004, v nadaljevanju prostorska strategija) je temeljni državni dokument o usmerjanju razvoja v prostoru. Podaja okvir za prostorski razvoj na celotnem ozemlju države in postavlja usmeritve za razvoj v evropskem prostoru. Določa zasnovo urejanja prostora, njegovo rabo in varstvo.

Prostorska strategija - podaja splošna izhodišča in značilnosti slovenskega prostora, na osnovi katerih so določeni cilji prostorskega razvoja Slovenije.

3 ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA OBČINE IN NASELJA

3.1 Predstavitev občine Dobropolje v prostoru ter lega in predstavitev naselja Predstruge

Zgodovinski nastanek naselja

Celotno ozemlje občine Dobropolje in ne samo naselje Predstruge je bilo še v juri gotovo pod morjem. V istem času pa se je zaradi spodrivanja afriške plošče pod evrazijsko že pričelo gorotvorno gubanje v alpskem in predalpskem svetu. V eocenu pred približno 40 milijoni let pa je nastalo na celotnem območju občine kopno. Tedaj se je ta pokrajina nagibala od juga proti severu. Verjetno je tekel vodni tok mimo Zagorice, Male vasi in Zdenske vasi proti Radenskemu polju (Naši kraji in ljudje, Dobropoljsko-struški zbornik, 1996).

Podobo krajine v posameznih zgodovinskih obdobjih si je mogoče ustvariti posredno iz pisnih dokumentov, kot so urbarji, gozdni redi, rudarski redi, gorske bukve, terezijanski in jožefinski kataster. Topografska izmera in mape dežel, ki so nastajale med leti 1763-1787, in franciscejski kataster iz leta 1823 vsebujejo že natančno izmerjene površine, tako da je primerjanje njihovih podatkov s sedanjimi bolj zanesljivo. Preteklo stanje v krajini lahko primerjamo s podatki sedanjega katastra, katerega osnova je bil franciscejski kataster iz prve polovice 19. stoletja.

S prvimi posegi človeka v to nekdanj zaraščeno in po dolinah zamočvirjeno dolino se je začelo oblikovanje kulturne krajine Dobropolja. Načrtna srednjeveška kolonizacija je prostor razdelila med dvanajst vasi, določila pripadajoča zemljišča, način organizacije kmečkih gospodarstev ter skupne površine (Naši kraji in ljudje, Dobropoljsko-struški zbornik, 1996). Naselja so pomemben strukturni člen v krajini, predstavljajo območja zgostitve in so vir za upravljanje krajine.

Za Predstruge pred letom 1500 ni znanih zapisov. V Statusu ok. 1850 - se vodijo skupaj »Vodice et Predstrug«, in sicer tako, da so v Predstrugah hiše št. 2 (Šintar), št. 3 (Sekundar), št. 4 (Lohkar) in št. 5 (Marianen). V poznejših zapisih se pojavljata daljša (slovenska) in krajša (nemška) oblika imena (Naši kraji in ljudje, Dobropoljsko-struški zbornik, 1996).

Ime Predstruge je v Sloveniji edino in leži v severnem delu Dobropolja. Struge pa so pokrajina v jugovzhodnem delu Dobropolja. Edninska oblika Struga je ime dveh zaselkov ter štirih vod v Sloveniji.

Po Imenih 1985 se na vprašanje kam, kje v zvezi s Predstrugami uporablja predlog v: peljati se v Predstruge / stanovati v Predstrugah. Prebivalci Predstrug so Predstružani, vendar je med domačini znana in uporabljena samo beseda Štacionarji, kar pa ni moglo nastati pred letom 1893, ko je bila v Predstrugah zgrajena železniška postaja Dobropolje.

Predstruge so verjetno poimenovane glede na lego pred suho strugo Rašice, ki se ob povodnji napolni. Vendar Pleteršnik 1895 navaja, da pomeni struga tudi travniški osuševalni jarek (Naši kraji in ljudje, Dobropoljsko-struški zbornik, 1996).

Zgodovinska raziskovanja nam veliko povedo o virih in obliki sprememb, načinih rabe, za današnje potrebe pa je predvsem pomembno, kako ohraniti naselje kot prostorski fenomen, ki je nastajal skozi stoletja, še naprej v tistih izvirnih potezah, ki jo najbolj zaznamujejo, ji dajejo največji pečat in vrednost.

Podnebje in poplave v občini

Podnebje v Dobropolju je prehodno območje med toplejšo in nižjo Dolenjsko ob reki Krki in dolenjskim podoljem na eni strani, ter hladnejšim podnebjem dinarskih planot.

Osnovna značilnost klime pred dinarskega klimatskega tipa je občutno pojemanje količine padavin proti vzhodu ob neznatnem naraščanju z nadmorsko višino. Oslabljen je zlasti jesenski padavinski maksimum. Povprečne letne količine padavin so od 950 mm do 1500 mm

na m². Najtoplejši mesec je julij z najvišjo izmerjeno temperaturo 38,3 °C (julij 1939), najhladnejši pa je mesec januar z najnižjo izmerjeno temperaturo -31,5 °C (januar 1942). Povprečna letna temperatura je okoli 9 °C (Žagar, 2008).

Pogoste poplave se pojavljajo v najnižjem delu ob potoku Rašica do ponikalnice v Ponikvah. V severnem Dobropolju pa običajno ne pride do pogostih poplav.

Ekstremne in največje poplave nastanejo v Strugah, ko se visoka voda iz Kompoljske in Potiskavške jame združi z vodami severnega Dobropolja (Rašica, Podpeška jama, Puhovka). V tem stoletju so bile najhujše poplave septembra 1933 (Naši kraji in ljudje, Dobropoljsko-struški zbornik, 1996).

Dobropoljska dolina je večja, širša in bolj rodovitna od struške, kar je posledica podnebnih in geografskih razmer, pa tudi zaradi vode ta dolina ni tako ogrožena. Struge imajo 420 metrov nadmorske višine in tu je strahovita megla in mraz. Zima traja od oktobra pa do marca meseca. Tu je vedno 10 centimetrov več snega.

Naslednja taka večja poplava pa se je zgodila 18. in 19. septembra 2010. Poplave so bile katastrofalne, škoda velika in medtem ko so po Sloveniji odpravljali posledice, je bil del južne doline Dobropolje še vedno pod vodo. Hiše so bile ponekod tudi do štiri metre pod vodo. Vasi Podtabor, Tržič, Struge in Paka so se spremenile v jezero. Ponikalnica, ki poplavi to območje, odteka zelo počasi.

Poplavno sliko občine smo prikazali na sliki 3.

Geografska lega in geološka sestava občine

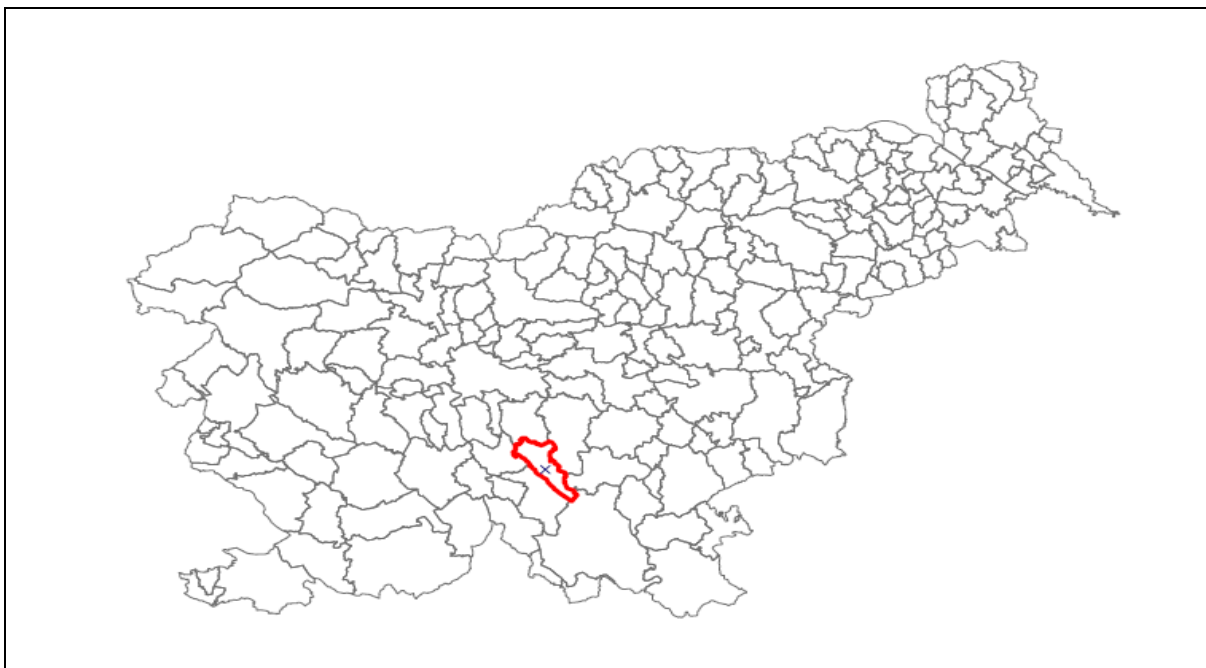
Občina meji na občine Grosuplje, Ivančna Gorica, Žužemberk, Kočevje, Ribnico in Velike Lašče.

Dobropolje je suho kraško polje približno 35 km južno od Ljubljane (Vir: spletna stran Javno komunalno podjetje Grosuplje). Po fizično-geografskih značilnostih pa je skrajno severozahodni del Suhe krajine (Naši kraji in ljudje, Dobropoljsko-struški zbornik, 1996).

Dobropolje ima kar 27 naselij. S pomočjo načel ekonomsko-funkcijske regionalizacije ga lahko razdelimo na tri dele:

- Severno Dobropolje-kamor štejemo vse vasi, katerih gravitacijski center je naselje Videm;
- Srednje Dobropolje-gravitacijsko središče je naselje Kompolje;
- Južno Dobropolje-gravitacijsko središče Pri Cerkvi.

Položaj občine Dobropolje si lahko ogledamo na sliki 2.

Slika 2: Položaj občine Dobropolje v Sloveniji

(Vir karte Slovenije: spletna stran GURS)

Priloga A: KARTA POPLAV Dobropolje

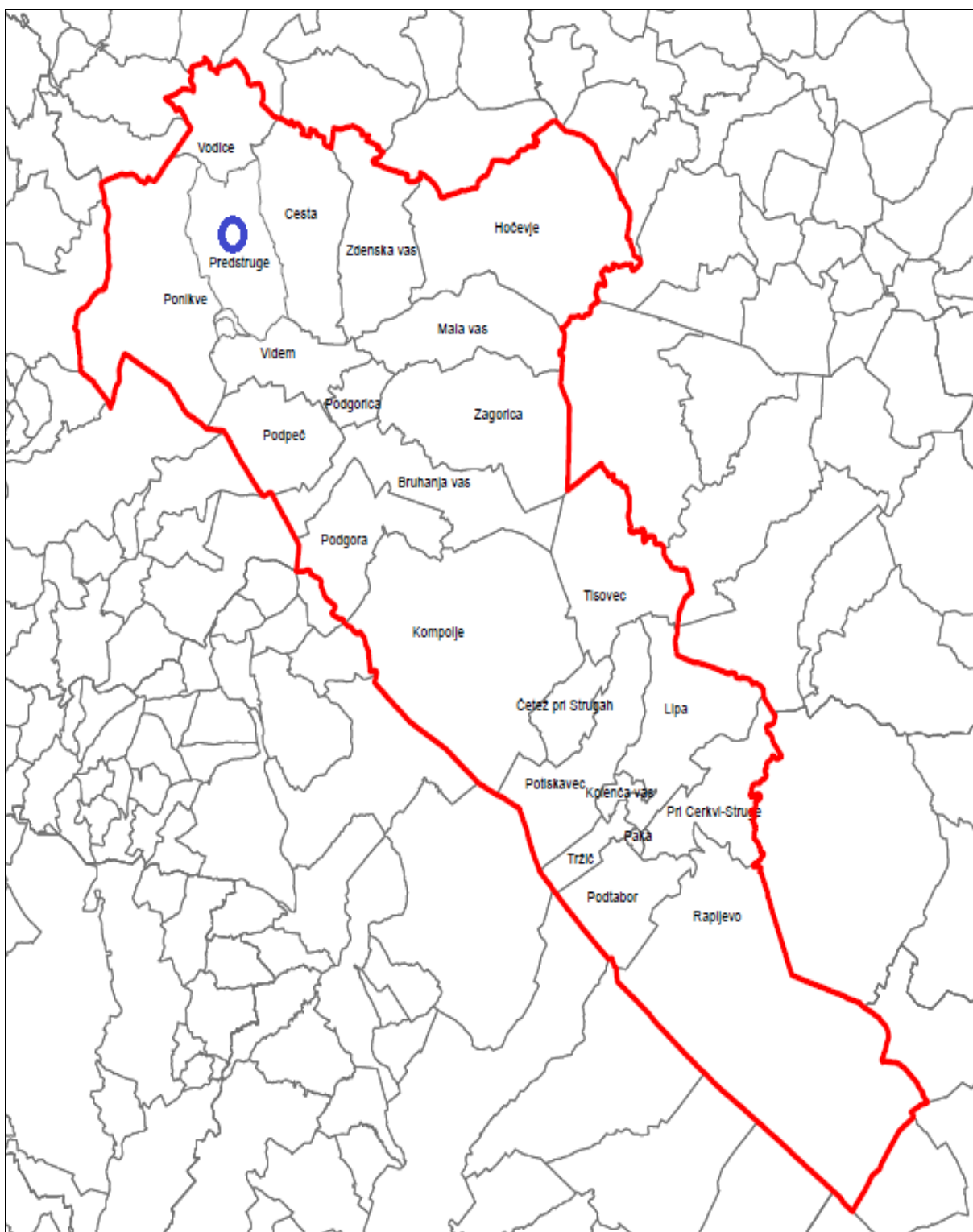
Razprostira se na območju dveh med seboj povezanih kraških dolin, ki ležita med Malo goro in Tisovško planoto Dobropoljske in Struške doline. Najvišje je v severnem delu (tam leži naselje Predstruge)-450 m nadmorske višine, na jugu pa je skoraj štirideset metrov nižje. V severnem delu je polje široko približno tri kilometre, proti jugovzhodu pa se oži in konča v Strugah.

Ta del kraškega polja ima precej ponikalnic, pogosto je poplavljen, kar pa je tudi razumljivo, saj je v Strugah precej manjših izvirov ob stiku ravnine in hribovja na zahodu, ki je deloma že iz dolomita. Polje je dolgo kar štirinajst kilometrov (Vir: spletna stran Javno komunalno podjetje Grosuplje).

Dobropolje meri 103 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 67. mesto (Vir: spletna stran Statistični urad RS).

Naselje Videm je občinsko središče, z zaledjem 3500 prebivalci in pričakovanim številom rasti prebivalcev naselja do 500 do leta 2020. Naselje sodi v tip urbanega naselja, to je naselje, ki zagotavlja oskrbo bližnjih pretežno ruralnih naselij z upravnimi, družbenimi, oskrbnimi, storitvenimi, proizvodnimi in drugimi dejavnostmi, ki zagotavljajo ustrezen družbeni standard v vseh območjih občine in omogočajo temelje za kulturni in gospodarski razvoj (Vir: spletna stran Spremembe dolgoročnega plana).

Dobropolje leži v Dinarskem svetu in ima trikotniško obliko (Vir: spletna stran občine Dobropolje). Ta trikotniška oblika je posledica pliocenskega potoka, ki je tekkel iz Strug in se je združil z Rašico pri Zdenski vasi. Nato je Rašica tekla za Zdensko rebrijo na grosupeljsko-radensko polje. Ostanek tega je suha dolina, katere rob sta izkoristili cesta in železnica, ki povezujeta Dobropolje z Grosupljem (Naši kraji in ljudje, Dobropoljsko-struški zbornik, 1996). Lego občine v širšem prostoru predstavlja slika 4.

Slika 4: Lega občine v širšem prostoru

(Vir podlage: spletna stran GURS)

Celotno območje ima tipično kraški značaj s številnimi kraškimi pojavi. Teren je mestoma močno skalovit. Manjše skalovje je v dolini in tam, kjer prevladujejo dolomiti in apnenci. Na apneni podlagi so se razvila rjava pokarbonatna tla različnih globin. Le na debelejših rečnih nanosih ilovice s kremenčevim peskom so tla nekoliko nakisana (Žagar, 2008).

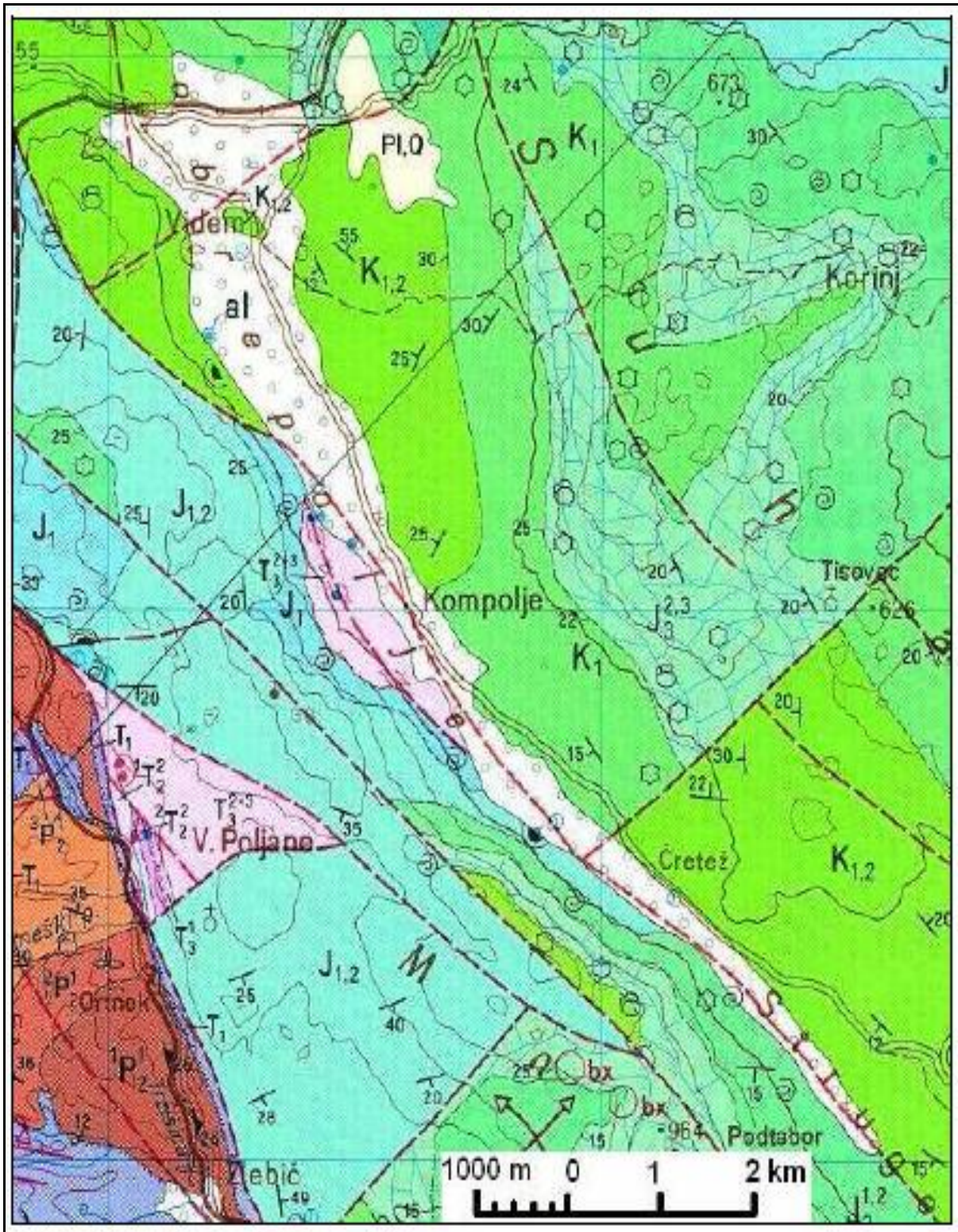
Geološko je občina Dobropolje razmeroma homogena enota. Večino občine pokrivajo karbonatne kamnine zemeljskega srednjega veka – mezozoika (slika 5). To so dolomiti in apnenci iz jure in krede (Žagar, 2008). V geološkem smislu spada Dobropolje k dolensko-notranjskim mezozojskim grudam (Uhlir, 2008).

Na severovzhodnem delu so nastale pliokvartarne rdeče in rjave gline. Naplavine nakazujejo, da je na to območje pritekala normalna površinska reka in polje zasipala s svojim prodom, pojavi gline pa kažejo, da so vode naplavljalje tudi najfinejši drobir in ga nalagale v plasteh (Uhlir, 2008).

Poleg tega je nekaj manjših prelomov v dinarski smeri. Naj omenim dva izrazita:

- Manjši prelom na severu Dobropolja nad vasjo Cesta. Prične se v Dulah in se izgubi pri železniški progi v Predstrugah;
- Manjši prelom od Podgore do Kompolj. Ta omejuje triasne kamnine z manjšimi jurskimi apnenci. Zaradi tega je na tem območju nekaj manjših izvirov.

Na ozemlju Dobropolja so tudi prečni prelomi. Zelo znan je prečni podpeški prelom, ki poteka od vznožja Videmskega hriba, mimo Stare luže in Grčevja na Plano (Stari dol) in nato južno od vasi Hočevje proti Krki. Tu se v naselju Gradiček združi z ilovškim in žužemberškim prelomom. Na stičišču teh prelomnic so nastali izviri Krke Pri jami in Poltarica. Na območju občine je tudi prečni zagraški prelom, ki poteka od Četeža preko Tisovca na Zagradec. Ta se v dolini Krke združi z žužemberškim prelomom.

Slika 5: Geološka zgradba Dobropolja

(Vir: Osnovna geološka karta SFRJ, list Ribnica v Uhliř, 2008)

Vsi ti prelomi so krivi, da je na tem območju prišlo do raznih narivov kamnin, da so tu razni bloki le-teh in zato lahko trdimo, da je dobropoljska okolica sestavljena iz mezozojskih grud (Naši kraji in ljudje, Dobropoljsko-struški zbornik, 1996).

Prometno omrežje in infrastruktura občine

Glede na prometno povezavo je občina Dobropolje zelo dobro dostopna. Prometno omrežje tvori več cest, ki povezujejo 24 naselij v občini (slika 6).

Regionalna cesta vstopi v občino v dveh smereh in sicer iz smeri Grosuplja ter druga iz smeri Rašica. Ti cesti se v naselju Predstruge združita in potekata kot ena regionalna cesta skozi celotno občino, do naselja Struge. Naselja v občini pa se povezujejo z lokalnimi cestami, javnimi potmi, ostalo pa so gozdne ceste.

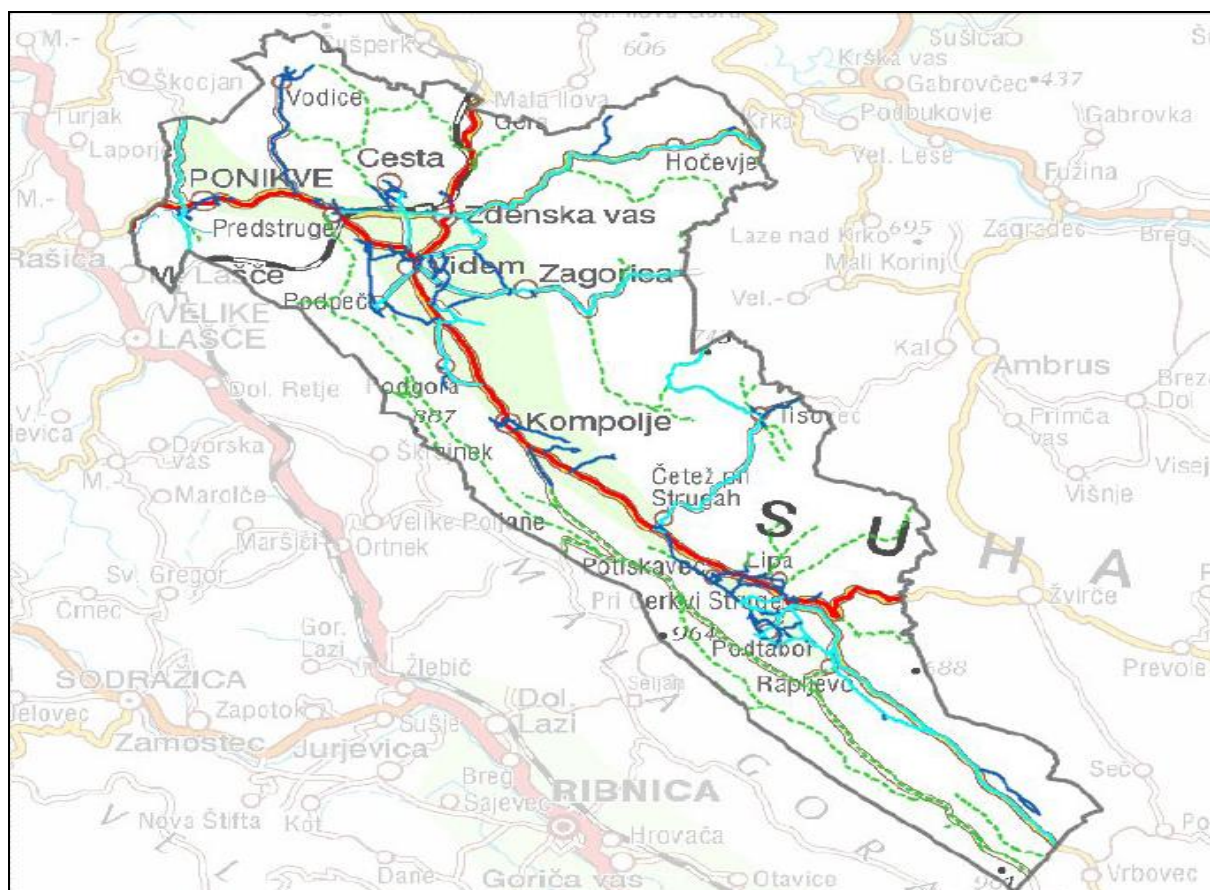
Občina je s sosednjima občinskima centroma Grosupljem in Velikimi Laščami, ter dalje proti Ljubljani povezana z regionalnim cestnim omrežjem, ki je v razmeroma dobrem stanju.

Prav tako je Dobropolje dobro povezano s sosednjo občino Žužemberk po regionalni cesti. Z občino Kočevje je povezana z lokalno cesto v makadamski izvedbi, z občino Ivančna Gorica pa z asfaltirano lokalno cesto. Z občino Ribnica Dobropolje nima direktne cestne povezave, razen gozdarskih cest.

Vzdrževanje cest je dejavnost posebnega družbenega pomena. Zagotovitev uspešnega vzdrževanja omrežja cest na območju občine Dobropolje je naloga, ki je nujna za normalen razvoj in ohranitev poseljenosti. Obnoviti ali rekonstruirati in asfaltirati je potrebno vse krajevne in lokalne ceste v občini.

Rekonstrukcija ceste pomeni razširitev ceste – oziroma razširitev vključno s položitvijo asfalta. Obnovitev in ojačitev ceste (večja vzdrževalna dela) pa pomeni zamenjavo tamponske

podlage ceste z naravnim tamponom, oziroma navedena zamenjava tampona vključno z obnovitvijo asfalta (Vir: spletna stran Spremembe dolgoročnega plana).

Legenda:

Državne ceste
Gozdne ceste
Ceste
LZ - lokalne zbirne ceste
LK - lokalne krajevne ceste
LC - lokalne ceste
JP - javne poti
LG - glavne mestne ceste
KJ - javne poti za kolesarje

Slika 6: Kategorizacija cest v občini Videm-Dobrepolje

(Vir : spletna stran: www.geoprostor.net)

Prometna lega naselja

Predstruge je mikrolokacijski center, ki zaradi bližine močnejšega središča izgublja svojo prvotno (ruralno) funkcijo. V tem naselju moramo prednostno simulirati razvoj osnovne oskrbe in lokacije za obrtnike.

Naselje Predstruge so povezovalni kraj med Trubarjevo Rašico, Ponikvami, Vodiciami na eni strani ter Zdensko vasjo in dolino Krke na drugi ter Vidmom in Struško dolino na jugovzhodni strani. Tu je potekala furmanska cesta, po kateri so ljudje tovorili blago in živila iz doline Krke proti Bloški planoti.

Prometna povezava deli naselje na dva dela: na bivalni del z enodružinskimi hišami ter na del, kjer se nahaja kamnolom. Naslednja je železnica, ki deli prostor. Naselje je z železniško progo, ki poteka skozi naselje, v preteklosti dobilo značaj proizvodnega območja Dobropoljske doline. Posledica tega je neugoden videz naselja, ki ni ustrezen glede na položaj naselja ob vstopu v dolino. Železnica je povezava Ljubljana-Ribnica. Tako je zaživela trgovina z lesom, gozdno gospodarstvo, apnenica, kamnolom in pozneje elektrotehnični obrat TELA Iskra. Železnica je omogočila razvoj večjih obrtniških obratov na »Ratikah« južno od Predstrug (parni mlin, žaga, pozneje še stolarna; le ta je prerasla v sodobni industrijski obrat) in apnenico v Predstrugah (naslednik je današnji kamnolom).

V naselju prevladuje razpršena struktura stanovanjskih objektov, na severni strani železnice je naselje pozidano z novejšimi objekti, južni del pa s starejšimi objekti.

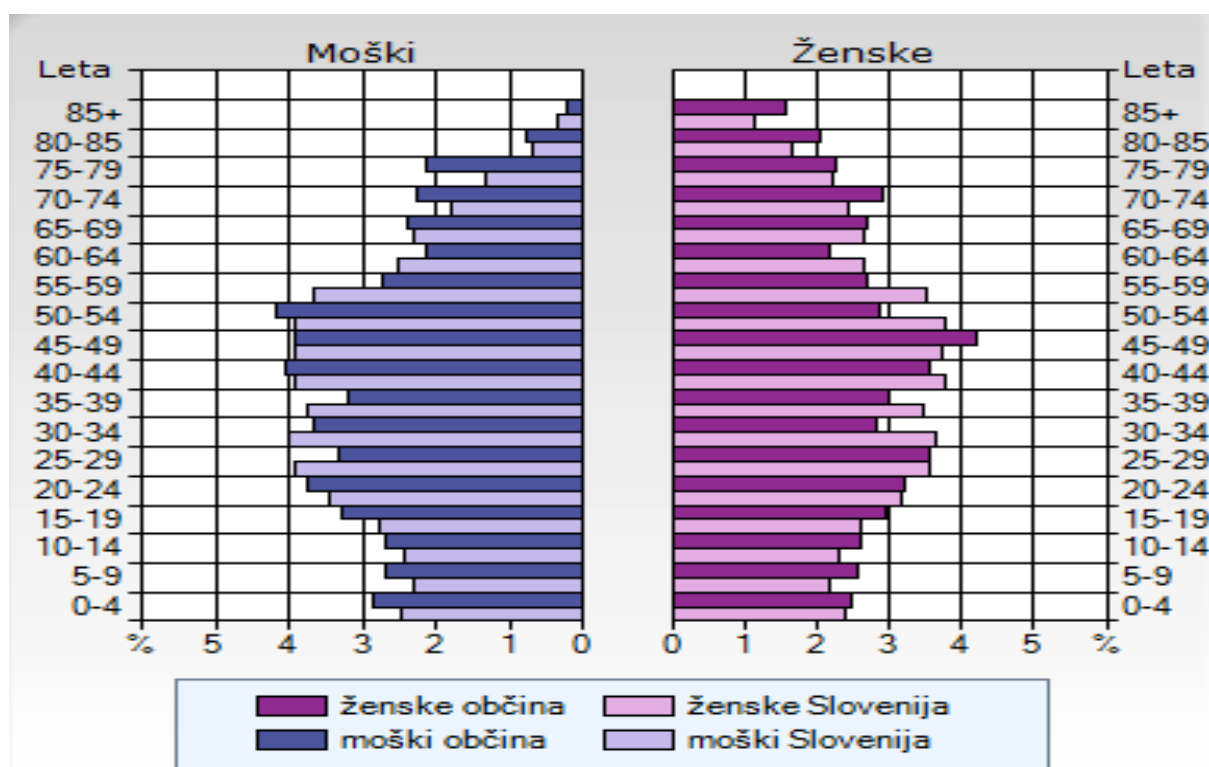
Predstruge uvrščamo po tipologiji med manjša neagrarna naselja. Je edino naselje, ki v gravitacijskem območju občinskega središča, ne spada v območje krajine intenzivne kmetijske obdelave.

Demografska slika občine

➤ Demografska struktura prebivalstva

Obsega 24 naselij, v katerih živi po statističnih podatkih za leto 2008 kar 3.800 prebivalcev. Približno 1.900 moških in 1.900 žensk. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 37 prebivalcev. Število živorojenih otrok je bilo nižje od števila umrlih. Število tistih, ki so se iz občine odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Povprečna starost občanov je bila 41,1 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije, ki je 41,3 leta (Vir: spletna stran Statistični urad RS).

V grafikonu si lahko ogledamo primerjavo moških in žensk, glede na starostno skupino v občini Dobrepolje in podatke za primerjavo s Slovenijo.

Grafikon 1: Primerjava moških in žensk glede na starost

(Vir: SURS, statistični podatki za leto 2008)

Glede na spodaj prikazani Preglednici 1 in 2 ugotavljamo, da se skupaj prebivalstvo po letih v občini Dobrepolje za malenkost znižalo.

Številke kažejo, da se je v teh letih najbolj povečalo število prebivalstva v naselju Hočevje, Mala vas, Predstruge in Videm.

Preglednica 1: Prikaz števila prebivalstva, Dobrepolje, od 1961 do 1991 leta

NASELJA	PREB. 1961	PREB. 1971	PREB. 1981	PREB. 1991
Bruhanja vas	132	141	133	135
Cesta	272	246	243	235
Četež	66	64	62	58
Hočevje	94	94	82	88
Kolenča vas	45	39	38	47
Kompolje	485	444	436	459
Lipa	72	65	70	57
Mala vas	150	151	139	204
Paka	37	32	30	29
Podgora	115	426	112	118
Podgorica	108	82	76	74
Podpeč	118	116	117	109
Podtabor	133	107	103	96
Ponikve	452	490	514	416
Potiskavec	63	59	50	43
Predstruge	95	130	133	211
Pri Cerkvi-Struge	79	62	59	80
Rapljevo	108	93	78	69
Tisovec	78	67	55	40
Tržič	47	45	39	26
Videm	342	318	370	430
Vodice	17	16	12	14
Zagorica	233	242	217	223
Zdenska vas	239	363	221	231
SKUPAJ PREB. po letih	3580	3592	3389	3492

(Vir: Informativno glasilo občine Dobrepolje 1996, l. 2, št. 3)

Preglednica 2: Prikaz števila prebivalstva, Dobropolje, 2002 in 2010 leta

NASELJA	PREB. 2002	PREB. 2010
Bruhanja vas	117	120
Cesta	262	274
Četež	58	66
Hočevje	125	144
Kolenča vas	50	50
Kompolje	463	498
Lipa	73	75
Mala vas	142	138
Paka	34	33
Podgora	123	125
Podgorica	71	63
Podpeč	125	137
Podtabor	82	92
Ponikve	409	486
Potiskavec	49	52
Predstruge	237	257
Pri Cerkvi-Struge	82	68
Rapljevo	63	67
Tisovec	33	35
Tržič	24	29
Videm	453	559
Vodice	16	15
Zagorica	222	250
Zdenska vas	231	228
SKUPAJ PREB. po letih	3544	3861

(Vir: Statistični urad RS)

Leta **2005** pa je bilo v občini Dobropolje **3667** prebivalcev (Statistični urad RS).

Iz popisov prebivalstva v letih 1961 do 2002 je razvidno, da se je število prebivalcev v **Predstrugah** iz leta v leto spreminjalo oziroma povečevalo.

V preglednici vidimo največjo rast prebivalstva med leti 1981 in 1991. Prebivalstvo se je povečalo kar za 78 ljudi. Najnižja rast pa je bila med letom 1971 in 1981.

Iz preglednice lahko povzamemo, da so od leta 1961 do 2002 (41 let) Predstruge bogatejše za 142 prebivalcev.

Podatki o številu prebivalcev, ki živijo na podeželju, nas silijo, da se nenehno trudimo in z nadaljnjim vlaganjem omogočimo izboljšanje življenjskih pogojev, ki naj bi se približali pogojem, ki so jih deležni prebivalci v urbanih sredinah.

Z nadaljnjim razvojem naj bi omogočili predvsem primeren prihodek, primerno raven družbenih možnosti, komunalnih možnosti, primerne prometne in komunikacijske možnosti, in ne nazadnje, primerno ekološko in krajinsko ter oblikovno primerno okolje za bivanje na podeželju (Čop Senekovič, 2006).

➤ **Zaposlitvena struktura prebivalstva**

V občini Dobropolje je med osebami v starosti 15 let-64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) približno 66 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delavno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (62 %). Največja zaposlitev se nahaja približno 100m iz naselja Videm proti naselju Kompolje. Tam se nahajajo tri večje proizvodnje. Četrta večja proizvodnja pa je v naselju Predstruge. Med aktivnim prebivalstvom občine je v povprečju 3,5 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (6,7 %). Med brezposelnimi je tudi v tej občini, kot v večini slovenskih občin več žensk kot moških. Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je v tej občini v bruto znesku za približno 16 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 13 %.

Vsak 82 prebivalec občine je prejemnik vsaj ene denarne socialne pomoči. Za celotno Slovenijo pa velja, da je vsak 28 prebivalec prejemnik vsaj ene denarne socialne pomoči (Vir: spletna stran Statistični urad RS).

3.2 Podrobnejša analiza naselja Predstruge

Analizirane so naravne in ustvarjene danosti, za estetsko oblikovanje prostora pa je izdelana njihova vizualna analiza.

Predstavljene karte v nalogi so izdelane s pomočjo različnih kartografskih in geodetskih podlag.

3.2.1 Naravne danosti

Relief

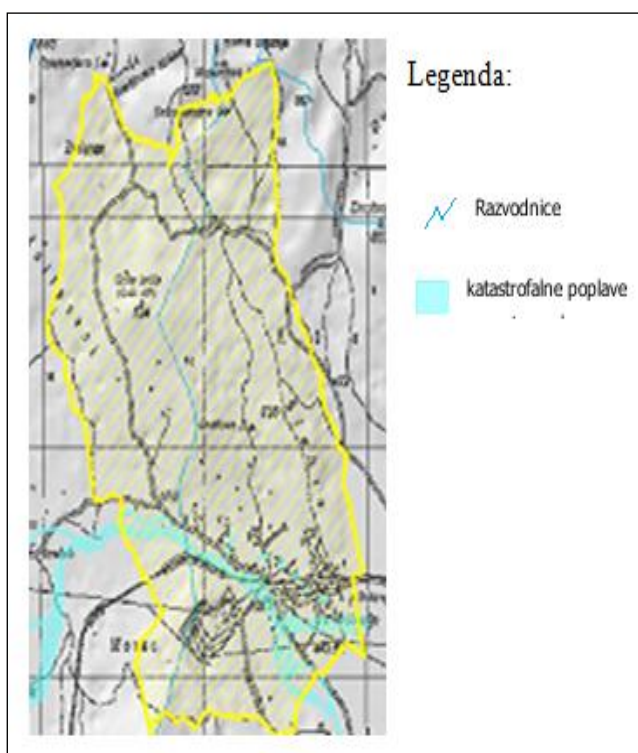
Reliefne značilnosti vplivajo na usmerjanje poselitve in infrastrukturo, hkrati pa omogočajo razvoj različnih vrst turizma. Relief in raba prostora vplivata na doživljanje prostora, saj območje sprejemamo kot enovit prostor, zaradi neporaslosti je pregleden, menjavanje naselij in kmetijskih površin daje videz urejenosti. Relief je med tistimi elementi, ki najpogosteje in najizraziteje določa zasnovo naselja. Njegov vpliv se ne omejuje samo na reliefno izrazite pokrajine npr. gričevja, hribovja, temveč je opazen tudi v ravnini. Pretežni del Dobropolja in okolice je planota z reliefno precej izenačenim gričevjem, katerega slemena potekajo v dinarski smeri. Za to območje in tudi za Predstruge so značilne številne vrtače ter plitka tla in skale na površju. Z večanjem nagiba (strmine) se manjša primernost za poljedelstvo. Bolj strmi so lahko travniki in pašniki ali vinogradi, najbolj strme pa prepustimo gozdarstvu.

Relief obravnavanega območja prikazuje slika 7.

Priloga B: RELIEFNA SLIKA OBRAVNAVANEGA OBMOČJA

Mikroklima

Zrak (temperature, padavine, osončenje) prav tako vpliva na prednosti in omejitve za prostorski razvoj. Varstvo naravnih vrednot med drugim vpliva na ohranjanje zaščitenih območij in hkrati pomeni možnost za razvoj turizma (Strokovne podlage na področju usmerjanja poselitve, Ljubljana, 2003).

Podnebje v Dobrepolju je prehodno območje med toplejšo in nižjo Dolenjsko ob reki Krki in dolenjskim podoljem na eni strani, ter hladnejšim podnebjem dinarskih planot. Osnovna značilnost klime pred dinarskega klimatskega tipa je občutno pojevanje količine padavin proti vzhodu ob neznatnem naraščanju z nadmorsko višino. Oslabljen je zlasti jesenski padavinski maksimum. Povprečne letne količine padavin v Predstrugah, kot sem že omenila pri predstavitvi občine Dobrepolje so od 950 mm do 1500 mm na m².

Slika 8: Območja vode v naselju Predstruge

(Vir: <http://www.natura2000.gov.si/>)

Najtoplejši mesec je julij z najvišjo izmerjeno temperaturo 38,3 °C (julij 1939), najhladnejši pa je mesec januar z najnižjo izmerjeno temperaturo -31,5 °C (januar 1942). Povprečna letna temperatura se giblje okoli 9 °C (Žagar, 2008).

Pa vendar imajo Predstruge zelo specifično, kakovostno mikroklimo, odprtje doline s širitvijo kamnoloma bi spremenila lastnosti mikroklimo in zračnih tokov v celotnem območju Dobropolja.

Predstruge so eno izmed naselij v dobrepoljski dolini, ki ležijo na višji nadmorski višini, zato je temperatura zraka višja in imamo prijetno sončno zimsko vreme. Po nekaterih vaseh, ki ležijo nižje pa je dokaj gosta megla. To je od Rapljevega do Vidma.

Hidrologija

Med najpomembnejše naravno ohranjene, čeprav najmanj opazne, prvine sodi voda, ki predstavlja veliko omejitev za naselitev in organizacijo rabe prostora. Voda je namreč vedno nastopala v dveh nasprotnih si oblikah: kot dragocen , redek vir v suhem kraškem polju in kot presežek v času poplav ali obilnejših padavin.

Zaradi izrazito kraškega površja vode ponikajo v podtalje, zato v Suhi krajini ni površinskih voda. Ravno v Dobropolju je v južnem delu celo zelo vodnato (Mlake) in občasno poplavljeno. Predstruge ležijo na severnem delu Dobropolja in pripadajo prodnatem vršaju oziroma gladki aluvialni ravnici, kjer najdemo nanose nekdanjega vodnega toka Rašice. Za severni del Dobropolja je značilno, da ne prihaja do pogostih poplav. Ob visoki vodi si Rašica podaljša tok po suhi travni strugi proti Predstrugam. Torej v Ponikvah se voda razlije po Dolgih njivah, čez katere prične teči po suhi strugi proti Predstrugam, kjer je zelo ozko grlo, železniški most. Od tu teče voda po skoraj nevidni travnati strugi proti Vidmu ob robu Videmskega hriba (Naši kraji in ljudje, Dobropolje, 1996).

Površinske vode na območju Predstrug si ogledamo na sliki 9.

Priloga C: KARTA POVRŠINSKIH VODA NA OBMOČJU PREDSTRUG

Omejitev za razvoj so predvsem vodni koridoriji in poplavna območja, vodni viri ter odpadna voda.

Voda je naravna dobrina, ki je pogoj za življenje na Zemlji. Voda v naravi nenehno kroži. Z izhlapevanjem prehaja v ozračje in se s padavinami vrača na zemeljsko površje, kjer se del vode porabi za življenjske združbe (zelena voda), del odteče v reke in v podzemlje (modra voda), del vode izhlapi (<http://www.arso.gov.si/>).

Za kakršnokoli poseganje v prostor je potrebno upoštevati Uredbo o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja in Pravilnik o metodologiji za določanje območij, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja, ter o načinu razvrščanja zemljišč v razrede ogroženosti. Pri tem je potrebno upoštevati pretoke za Q10, Q100 in Q500. Z upoštevanjem Uredbe oziroma Pravilnika sledi, da poseganje v poplavno območje ni dopustno, oziroma je možno pod določenimi pogoji. Izvedeni morajo biti namreč vsi potrebni omilitveni ukrepi za zmanjšanje poplavne ogroženosti. Pred leti je že bila izdelana študija »Poplavna ogroženost v občini Dobropolje« (632–ŠNS/07, IZVO, december 2007) in za povodje Rašice je bil izdelan tudi idejni projekt, kjer so bile določene količine visokih voda (»Vodnogospodarske ureditve Rašice«, avgust 1990).

Za izdelavo kart poplavne ogroženosti je potrebno poznati hidrološka izhodišča. Obravnavano področje je specifično zaradi krasa (Informativno glasilo občine Dobropolje, 2010, l. XVI, št. 5).

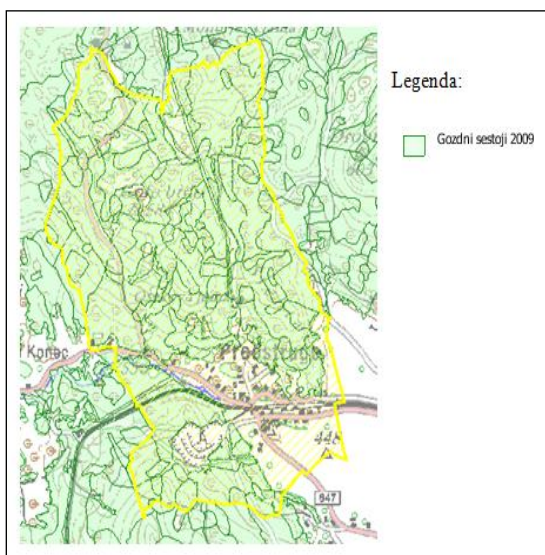
Vegetacija

Na izgled samega naselja odločilno vpliva **rastlinski pokrov**.

Gozdna vegetacija uravnava odtok vod in erozijske pojave, zato gospodarjenje z gozdom lahko močno vpliva na hidrološke razmere. Predstruge v veliki meri opredeljuje vegetacija, predvsem poraslost z gozdnim sestojem.

Voda je pomemben ekološki faktor, ki bistveno vpliva na obliko **vegetacije**, razvoj tal in je vir vsega živega. Pestrost **vegetacije**, kompleksnost in relativna ohranjenost pogojuje tudi biotsko pestrost živalskega sveta.

V severnem delu Dobropolja sestavlja aluvialno ravnico prodni vršaj, ki sega od Predstrug do Zdenske vasi, Vidma in Male vasi. Na njegovem robu je tudi nekaj ilovnatih sedimentov in glin. Prsti na prodnem vršaju so suhe, z dobro razvitimi horizonti. V glavnem so dobro obdelane in izrabljene za njive in travnike.

Razen tega ima **gozdno gospodarstvo** velik pomen v naselju Predstruge:

- Proizvaja les in oskrbuje predvsem lesnopredelovalno industrijo s surovinami;
- Služi rekreaciji prebivalstva (oddih, razvedrilo, nabiranje sadežev, lov);
- Skrbi za varovalno vlogo gozdov (klimatološki, hidrološki, zdravstveni pomen);

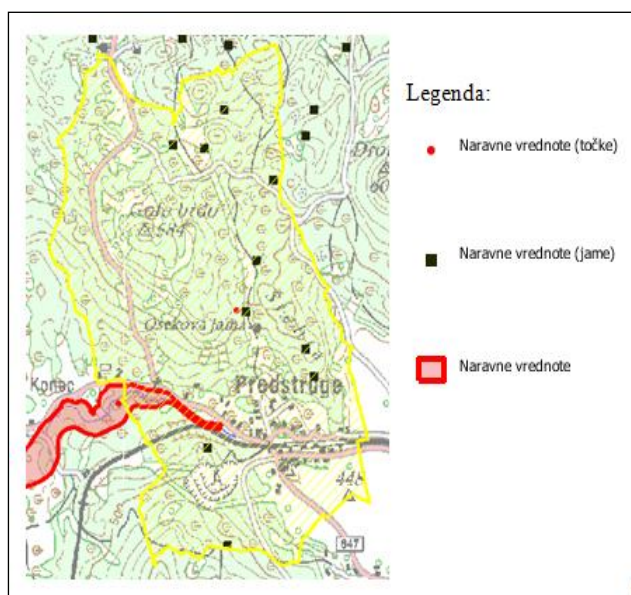
Slika 10: Območje gozda v naselju Predstruge

(Vir: <http://www.arso.gov.si/>)

Predstruge obdaja oziroma porašča skoraj v celoti gozd (slika 10). Gozd sestavlja predvsem bukovo drevje in gaber ter kar nekaj je smrekovega sestoja na nekaterih legah.

Gozdarstvo je poleg kmetijstva tista dejavnost, ki ima največje površine na podeželju in mu tudi v veliki meri določa funkcijski in fiziognomski značaj.

Naravne vrednote naselja

Pri analizi naravnih vrednot v naselju Predstruge je bilo ugotovljeno, da se iz smeri Ponikev proti Predstrugam nahaja pas kot naravna vrednota. To je ob visokih vodah Rašica, ki podaljša svoj površinski tok po suhi strugi skozi naselje Predstruge.

Med najpomembnejše naravno ohranjene, čeprav najmanj opazne prvine sodi ravno voda, ki predstavlja veliko omejitev tudi za naselitev in organizacijo rabe prostora.

Slika 11: Območja naravnih vrednot v naselju Predstruge

(Vir: <http://www.arso.gov.si/>)

Naravne vrednote obsegajo vso naravno dediščino na območju, katerega analiziramo.

V naselju Predstruge se nahaja kar nekaj naravnih vrednot, tudi jame, kar si lahko skupaj z lego vode ogledamo na zgoraj prikazani sliki (slika 11). Z ogledom terena me je najbolj presunila nova jama tik ob železniški progi, ki se je pojavila leta 2009, ko so širili teren ob progi.

Naravna vrednota je poleg redkega, dragocenega ali znamenitega naravnega pojava tudi drug vredni pojav, del žive ali nežive narave, naravno območje ali del naravnega območja, ekosistem, krajina ali oblikovana narava. To so geološki pojavi, minerali in fosili ter njihova

nahajališča, površinski in podzemski kraški pojavi, podzemske jame, soteske in tesni ter drugi geomorfološki pojavi, ledeniki in oblike ledeniškega delovanja, izviri, slapovi, brzice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, rastlinske in živalske vrste, njihovi izjemni osebki ter njihovi življenjski prostori, ekosistemi, krajina in oblikovana narava (<http://www.arso.gov.si/>).

Rašica-suha struga poteka ravno skozi del predvidene obrtne cone (v nadaljevanju), zato je objekte obrtne cone potrebno locirati izven ožjega območja suhe struge Rašica.

Pri urejanju območja je priporočljivo opredeliti zelene pasove v robnem delu cone tako, da celotna cona ne bo vidna s smeri glavne ceste Ponikve-Predstruge.

3.2.2 Ustvarjene danosti

Analiza ustvarjenih danosti zajema več ustvarjenih elementov prostora.

Analiza naselij vpliva na usmerjanje poselitve glede na morfologijo, na ohranjanje tipičnih elementov poselitve, usmerjanje infrastrukture in na odpravljanje netipičnih oblik poselitve (Strokovne podlage na področju usmerjanja poselitve, 2003).

Za naselje Predstruge smo naredili analizo naslednjih **ustvarjenih danosti**:

- Analiza obstoječe rabe prostora;
- Prometna analiza;
- Analiza dejavnosti v naselju (obrt, storitve, itd.);
- Analiza namembnosti objektov in etažnost;
- Analiza strešne slike materialov ter poteka slemen;
- Morfološka analiza;
- Vizualna analiza;

- Analiza kulturne dediščine;
- Naravne vrednote;
- Vodovarstveni pasovi;
- Komunalno opremljanje;
- Energetika;
- Najboljša kmetijska zemljišča in varovalni pasovi.

Namembnost in etažnost objektov

Z analizo namembnosti objektov je bilo ugotovljeno, da naselje nima značilnega ruralnega tipa temveč prevlada urbani tip naselja.

Pri analizi hiš smo ugotovili, da je največ stanovanj v samostoječi stavbi z enim stanovanjem. Ker pa je Predstruge podeželsko naselje je nekaj tudi gospodarskih poslopij, ki pa se opuščajo. Kozolci so se včasih uporabljali za shranjevanje pridelka, danes pa predvsem za garaže, delavnice itd. Veliko je objektov namenjenih obrtnim dejavnostim.

Na terenu smo opazili, da so hiše zelo lepo urejene in da je naselje pretežno sestavljeno z novogradnjo. Predstruge so torej danes naselje novih enodružinskih hiš. Nekatere so zgrajene bolj, druge manj ambiciozno.

Oblikovanje novih objektov mora ohranjati likovno identiteto območja in se zato naslanjati na značilnosti stavbne dediščine območja v katerega se bo objekt vključil ali pa na značilnosti zazidave v svoji neposredni okolici, če gre za zemljišče v strnjenem delu naselja. Še posebej to velja za obstoječe objekte pri katerih se naj dozidave in pozidave po obliki, materialih in barvi prilagodijo in podredijo značilnostim osnovnega objekta. Oblikovanje dopolnilnih objektov na območjih, ki so nastale po zazidalnih načrtih, mora ohranjati oblikovno enotnost obstoječe zazidave, oziroma biti dosledno skladne z oblikovnimi načeli, po katerih je ta zazidava nastala. Arhitektura novih in obnovljenih objektov na kmetijskih zemljiščih naj sledi avtohtoni arhitekturi območja, smeri postavitve obstoječih objektov, upošteva pa naj tudi

dominantnost lokacije. Kmetije in opuščena gospodarska poslopja je možno nameniti tudi za turistično ponudbo. Velikost objektov pri tem ne sme presegati volumna objekta lokalne arhitekture.

Stanovanjske objekte je potrebno razmeščati v prostor tako, da ne bo ovirano obdelovanje zemlje in ne bo prihajalo do medsebojnih napetosti med obema slojema prebivalstva zaradi ekoloških motenj in drugih vzrokov. To je opazno tudi v naselju Predstruge, kjer je nekaj stalnega prebivalstva, ki se še ukvarjajo s kmetijstvom in vedno več priseljenih ljudi, ki pa se ne ukvarja s kmetijstvom. Na karti vidimo kako in v kakšne namene so izkoriščeni objekti ter njihovo ohranjenost.

Dobro vzdrževani in urejeni objekti že sami po sebi dajejo naselju lepši videz, ne glede na ostale dejavnike, ki še vplivajo na njegovo zunanjo podobo.

Analiza namembnosti in etažnosti objektov je prikazana na sliki 12.

Priloga D: ANALIZA NAMEMBNOSTI IN ETAŽNOSTI OBJEKTOV

Analiza strešne slike materialov ter poteka slemen

Vsaka oblika strehe izžareva svojo energijo in tako različno deluje na okolico in stanovalce.

Analiza poteka slemen kaže, da jih največ leži pravokotno na cesto oziroma pot. Nekaj pa je takih, ki so prosto postavljene v prostor ali pa ležijo vzporedno s cesto oziroma potjo. Analiza poteka slemen kaže na to, kako je objekt orientiran v prostoru. Na karti je nakazano tudi kje so glavni vhodi v te objekte. Glavni vhodi so se vedno nahajali iz smeri dvorišča.

Preko pregleda terena in analize je bilo ugotovljeno, da prevladujejo objekti z dvokapnimi strehami. Nekaj novejših objektov ima narejeno dvokapno streho s čopom. Enokapna streha s pločevino prevladuje na industrijskih objektih. Opazila sem, da so to bolj položne strehe. Ugotovljeno je bilo, da ima le eden starejši stanovanjski objekt štirikapno streho ter eden objekt športnega društva Zalipovec.

Strešna slika materialov je različna, vendar ne preveč izstopajoča. Prevladujejo sivi betonski strešniki, predvsem na starejših objektih ter na novejših objektih opečni strešniki. Betonski strešniki niso le na starejših hišah, ampak se pogosto pojavljajo na gospodarskih poslopih. Prav tako se na gospodarskih poslopih pogosto pojavljajo starejši opečni strešniki. Nadstreški so običajno kriti s pločevino ali z valovitim salonitom. Pločevina kot smo že omenili se pojavlja na vseh industrijskih objektih.

Analizo poteka slemen in analizo strešne slike materialov smo prikazali na sliki 13 in 14.

Analiza rabe prostora

Naselje je pomemben strukturni člen v krajini, predstavlja območje zgostitve in je vir za upravljanje krajine. Na podeželju vzdržujejo krajino kmetje s svojo rabo. Če zamre interes za kmetijstvo, tudi krajina izgubi kulturni pečat.

S spremembo vasi v nekmečka naselja se spremeni tudi tip naselja in krajine. Nekaj takega se je zgodilo s Predstrugami v zadnjih 30 letih, saj kmetov in kmetijske rabe skoraj ni več, je pa čedalje več pozidanih zemljišč. Prostor okoli objektov zapolnjujejo dvorišča, njive oziroma vrtovi, sadovnjaki, drevesa in grmičevje.

Kmetijstvo je v podeželskem prostoru temeljna dejavnost in zavzema največ prostora. To bo obveljalo tudi v prihodnje, ne glede na delež prebivalstva, ki se bo ukvarjalo s kmetijstvom. Zato bo tudi v prihodnje potrebno vse ostale dejavnosti podrediti kmetijstvu. Število nekmečkega prebivalstva v podeželskih naselij se bo še večalo.

Kmetijstvo na območju občine Dobropolje je usmerjeno predvsem v govedorejo in sicer najbolj na severozahodnem in osrednjem delu. Kmetijstvo je na podeželju še vedno tisti dejavnik, ki oblikuje pokrajino oziroma naselje.

Spremembe v rabi in kulturi prostora (Naši kraji in ljudje, 1996) so:

- Povečan delež gozdnih površin, predvsem na pobočjih, na vrtačastih ali izrazito kamnitih zemljiščih v dolini (nastaja vedno gostejše gozdnato obrobje, ki se širi navzdol na pobočjih);
- Zmanjševanje obsega kmetijskih površin ob hkratni povečani intenzifikaciji (odstranjevanje manjših vegetacijskih prvin na površinah, ki jih je mogoče obdelati strojno);
- Pozidava kmetijskih zemljišč vzdolž cest in pozidava sadovnjakov;
- Poseg v relief s peskokopom;
- Gradnja obrtnih in proizvodnih objektov.

Občina Dobropolje je suho kraško polje z močno izraženim gozdnatim obrobjem, načrtno razporeditvijo in razdelitvijo vasi ter razdelitvijo kmetijskih zemljišč, ustvarjajo prepoznavnost in jasen prostorski red (Strokovne podlage za pripravo regionalnega prostorskega načrta Ljubljanske urbane regije, 2008).

Zaraščajoča se kmetijska zemljišča se lahko meliorirajo tudi za saditev hitrorastočih drevesnih vrst, če se s tem ne poslabšuje raba sosednjih kmetijskih zemljišč, pri čemer zemljišča ohranjajo kmetijsko namembnost.

Analizo rabe prostora smo prikazali na sliki 15.

Prometna analiza

Zakon o javnih cestah (ZJC, UL RS, št. 33/2006 z dne 30.3.2006) navaja, da so javne ceste državne in občinske ceste. Državna cesta je kategorizirana javna cesta, namenjena prometnemu povezovanju regij ter pomembnejših naselij v državi in z enakimi v sosednjih državah, prometnemu povezovanju pokrajin znotraj države ter prometnemu povezovanju pomembnejših naselij znotraj pokrajine. Če na taki cestni povezavi ni zgrajena obvozna cesta mimo naselja, je sestavni del državne ceste tudi njen del, ki poteka skozi naselje. Lokalna cesta je občinska cesta, ki povezuje naselja v občini z naselji v sosednjih občinah ali naselja in dele naselij v občini med seboj in je pomembna za navezovanje prometa na javne ceste enake ali višje kategorije.

Avtobusna postajališča in obračališča so posebej zgrajene in označene prometne površine ob vozišču ceste, namenjene izključno javnemu prevozu potnikov.

Slika 16: Pokrita avtobusna postaja v križišču
(Posneto 2010)

Dobropolje je geografsko zelo zaprta dolina, delno se naravne zožitve na jugu in na zahodu podaljšujejo v druga območja in smeri (v Struško dolino in naprej na Kočevsko) ter proti Ponikvam. Dinarska smer, JV-SZ, ki je značilna za dolenski kras, je vplivala tudi na cestno mrežo, ki običajno teče v tej smeri. Na cestne povezave so vplivale tudi zemljiške in upravne razdelitve v preteklosti (Naši kraji in ljudje, Dobropolje, 1996:30). V občini Dobropolje je veliko cest, javnih poti in drugih javnih površin na zemljiščih, ki v zemljiškem katastru niso odmerjena oziroma v zemljiški knjigi kot lastnik ni vpisana Občina ali javno dobro. Zaradi tega ima občina težave pri pridobivanju dovoljenj za gradnjo, lahko tudi težave pri vzdrževanju. V prihodnosti se obeta celo zmanjšanje sredstev, ki jih za urejanje občinske prometne infrastrukture in zagotavljanje varnosti prometa na občinskih cestah dobi občina na podlagi Zakona o financiranju občin (Informativno glasilo občine Dobropolje, 2010, l. XVI, št. 5).

Avtocest ni, so pa dobre ceste in poti, ki nas po 30km pripeljejo do večjih krajev kot je Ljubljana, Kočevje, Ivančna Gorica, Žužemberk in Grosuplje.

Cesta v smeri Predstruge-Zdenska vas se je v zadnjih letih precej uničila, saj je vozilo več tovornjakov iz kamnoloma. Sedaj je promet za tovorna vozila nad 3,5 t prepovedan. Cesto bi bilo sedaj potrebno preplastiti.

Železnica je prišla v te kraje leta 1893. Njena trasa je spremenila določena razmerja v prostoru. Otežila je povezave med kmetijskimi in gozdnimi površinami ter vasmi predvsem zaradi izgradnje visokega nasipa in ureditve določenega števila prehodov namesto prejšnjih številnejših. Železnica predstavlja sorazmerno togo telo, razvojno pomembni pa so deli ob tovornih in potniških postajah. Tako je nastajalo naselje Predstruge, ki ni imelo značilnega vaškega jedra, pač pa se je razvijalo v storitveno in proizvodno jedro poleg železniške postaje (Naši kraji in ljudje, Dobropolje, 1996). Danes je železniška proga urejena le za tovorni promet, pogovarjajo pa se tudi o ureditvi proge za potniški promet.

Prometno analizo smo prikazali na sliki 17.

Priloga E: ANALIZA POTEKA SLEMEN

Priloga F: ANALIZA STREŠNE SLIKE MATERIALOV

Priloga G: ANALIZA RABE PROSTORA

Priloga H: ANALIZA PROMETA

Morfološka analiza

Po **morfologiji** razlikujemo naslednje tipe vasi:

- **Gručasta vas** se prilagaja terenskim oblikam, zato pri njej (vsaj na videz) ne zasledimo reda ali koncepta; ta oblika je v goratem svetu v Sloveniji najbolj razširjena;
- »**Dolge vasi**« z domovi v vrsti (eno ali dvostranske); take so **obcestne vasi**, vasi ob potoku, vasi na ježi, barjanske vasi in kolonizacijske vasi;
- **Središčne vasi**, za katere je značilna razporeditev okoli skupnega osrednjega prostora (mlake, vaške lipe, kapelice, cerkve);
- **Vasi sredozemskega tipa**, ki zaradi svoje zgoščene, strnjene zazidave vrh vzpetin pogosto dajejo vtis mest.

Predstruge so tipično naselje z obcestno zasnovo.

Naselje smo razdelili na osrednji del naselja, ker so tam hiše z dvoriščem zelo strnjene. Del naselja smo poimenovali obcestna gradnja, kjer stojijo hiše druga ob drugi na levi in desni strani lokalne ceste. Osrednji del naselja sestavlja pretežno novogradnja. vzdolž glavne komunikacije prevladuje struktura starejših hiš. Ostale hiše pa so bolj samotne oziroma razpršene gradnje. Celotno naselje se nahaja na desni strani regionalne ceste (v smeri Ponikve). Na levi strani ceste je le kamnolom in manjši zaselek enodružinskih hiš.

Nova razpršena gradnja ni dovoljena, razen za kmetijsko dejavnost in dopolnilne dejavnosti kmetij zaradi prestrukturiranja kmetijstva med prilagajanjem in omogočanjem konkurenčnosti na evropskem trgu v okviru Evropske unije. Obstoječa razpršena gradnja se sanira s funkcionalnim in morfološkim zgoščevanjem ter zaokroževanjem. Zagotoviti pa je potrebno tudi ohranjanje kulturne krajine in poselitev podeželja (Strokovne podlage na področju usmerjanja poselitve, 2003).

Morfološko analizo smo prikazali na sliki 18.

Vizualna analiza

Vizualna analiza pomeni vizualno podobo naselja Predstrug in služi pri izdelavi koncepta prostorskega razvoja naselja. Torej z njo podajamo smernice za ureditev naselja.

Na sliki so označeni naslednji elementi:

- **Ceste in objekti:** so za ljudi velikokrat najpomembnejši elementi prepoznavanja okolice. Ob regionalni ali pomembnejši lokalni cesti se največkrat nahajajo pomembni objekti, zaradi katerih si ljudje zapomnijo kraj ali pa se znajo preko njih orientirati. Večje križišče je tudi pomemben element prepoznavanja okolice.
- **Robovi:** razmejujejo različna območja na gozd, polja, pozidano, itd. Predstruge so na severu in jugu omejene z gozdom. Robovi imajo pomembno vlogo pri urejanju urbanih površin.
- **Prostorska dominanta:** med prostorske dominante v Predstrugah sodi kapelica pri vstopu v naselje, iz smeri Vidma. Takoj ob kapelici je zgrajen spomenik na Gaugen hribčku. V križišču se iz smeri Vidma na levi strani nahaja večji grajeni kompleks. To je kamnolom. Na desni strani se nahaja tudi večji industrijski kompleks tik ob lokalni cesti. To je tovarna stikalnih elementov Iskra. Čez cesto pa je propadajoča železniška postaja in neobratojuči bife. Poleg kamnoloma se na tej strani regionalne ceste nahaja še en večji storitveni kompleks (avtomehanika in avtovleka AMVV). Pri vstopu oziroma izstopu v smeri Ponikev se nahaja tenis igrišče. V centru, tik ob gozdu pa se nahaja športno igrišče. Torej za dominante je značilno, da so vidne že z daljave. Oziroma dominante so fizični objekti, ki predstavljajo edinstvene označbe v množici drugih objektov.
- **Odprti pogledi:** so lokacije, kjer se odprejo pogledi po okolici. Predstruge ležijo na ravnem terenu, zato je bolj malo odprtih pogledov. Edini večji pogled po naselju in okolici je na Kamen vrhu. Na vrh se povzpemo po gozdni cesti nad kamnolomom. Drugi manjši pogled je na Gaugen hribčku, kjer se lahko ozremo po Predstrugah in proti poljam v smeri naselja Videm.

Vizualno analizo smo prikazali na sliki 19.

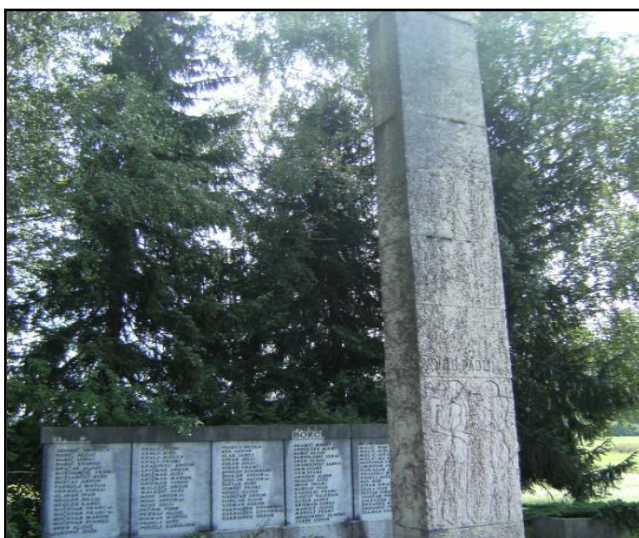
Priloga I: MORFOLOŠKA ANALIZA

Priloga J: VIZUALNA ANALIZA

Kulturna dediščina

Kulturna dediščina predstavlja nenadomestljivo vrednoto. Vsaka enota kulturne dediščine, ki je poškodovana ali uničena, je žal izgubljena, zato je potrebno kulturno dediščino vključiti v aktivno vsakodnevno življenje. Skrb za njeno ohranjanje in varovanje v vseh okoliščinah je skrb vsakogar izmed nas (<http://www.zvkds.si>).

Pri analizi kulturne dediščine smo izvedeli za dva območja.

Slika 20: Grobnica žrtev NOB
(Posneto 2010)

Večje območje je grobnica žrtev NOB, ki se nahaja na vzpetini, imenovani Gavgen hribček. To je 7m visok spomenik iz belega marmorja.

Odkrili so ga leta 1956, leta 1983 pa so ga s podporo delovne organizacije Iskra v Predstrugah obnovili. Novejši poudarek naselja, ki se nahaja tik pod spomenikom, pa predstavlja nova kapelica, delo priznanega arhitekta Kvaternika.

Slika 21: Spominska plošča Jožetu Kaduncu
(Posneto 2010)

Drugo pa je spominska plošča Jožetu Kaduncu-Ibru. Bil je najmlajši narodni heroj, ki je komaj 17-leten padel pri Cikavi leta 1944.

Varovanja in omejitve smo prikazali na sliki 23.

Družbene dejavnosti

Šport mladih naj bi se odrazil v športni rekreativni dejavnosti odraslih. Zatorej lahko pričakujemo nadaljnji porast in kvaliteto v športni rekreaciji v toliko večji meri, v kolikor bo boljši pristop do mladih v društvih in šolah pri interesnih dejavnostih in telesni vzgoji.

Za športno rekreativno dejavnost je potrebno zagotoviti obstoječe in nove športne prostore ter površine za vadbo.

Slika 22: Zunanje športno igrišče v Predstrugah
(Posneto 2010)

V Predstrugah se nahaja športno društvo in zunanje igrišče. V zimskem času pa je možna uporaba telovadnice v šoli na Vidmu ali naprav fitnesa prav tako na Vidmu, natančneje v Jakličevem domu. Vas Videm se nahaja 2 km iz vasi Predstrug, ki je center občine Dobropolje.

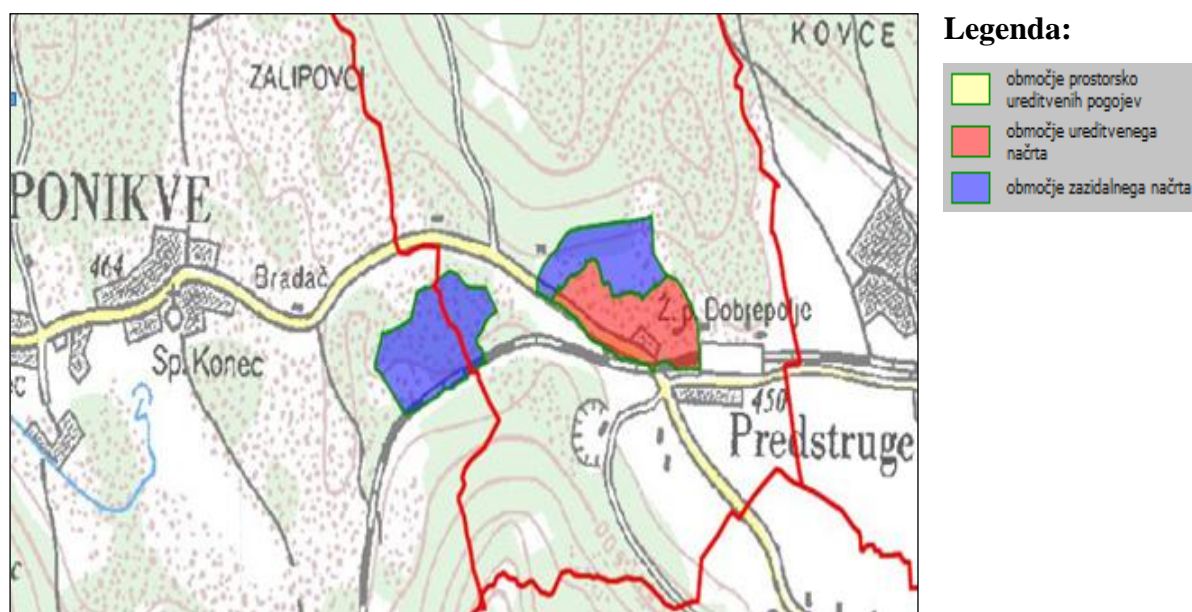
V Predstrugah se nahaja pomembna točka za vse, ki si želijo oddiha ali rekreacije, v smeri Ponikev je v poletnem času odprto tenis igrišče.

Priloga K: VAROVANJE IN OMEJITVE

3.3 Analiza prostorskih aktov

V naselju Predstruge je določeno območje:

- **Zazidalnega načrta** (območje obrtne cone, območje širitve stanovanjske funkcije);
- **Prostorsko ureditvenih pogojev** (območje širitve oziroma prestavitve kamnoloma, obnova železniške proge);
- **Ureditvenega načrta.**

Slika 24: Predvideni prostorski akti za območje naselja Predstruge

(Vir: spletna stran: www.geoprostor.net)

3.3.1 Območje obrtne cone in območje širitve stanovanjske funkcije

Obravnavano območje zazidalnega načrta za Predstruge predstavlja največjo možnost gradnje v dobropoljski dolini, kjer so drugače možnosti širitve naselij minimalne za enega do dva

objekta oziroma samo kot dopolnilna gradnja znotraj naselja (Informativno glasilo občine Dobropolje, 2010, l. XVI, št. 5).

Zazidalno območje je namenjeno razvoju in vzdrževanju različnih funkcij: stanovanjskih, rekreacijskih, povezovanje z javnim centrom, itd.

Industrija se danes čedalje bolj umešča v urbano regijo, zlasti na okoljsko sprejemljive prostore med velikimi mesti in na ugodne prometne lokacije.

Ko se izdelajo analize stanja naselja, vključno s poplavnimi območji, je potem možno detajlneje določiti območja pozidave (upoštevanje omilitvenih ukrepov in načrtovanje pozidave z Občinskim prostorskim načrtom). Le ta morajo biti namreč izven poplavnih območij oziroma morajo biti izvedeni taki omilitveni ukrepi, da ne bo poslabšanja obstoječega stanja in bo celo izboljšano.

V obrtno cono Predstruge bi bila speljana nova dostopna pot in most. Ker le ta prečka poplavno območje, je potrebno predvideti prepust z zadostno hidravlično odprtino.

3.3.2 Območje širitve oziroma prestavitve kamnoloma

Predvidena je širitev oziroma prestavitev kamnoloma v smeri proti jugozahodu.

Lokacija predvidene širitve je izbrana na površini z zalogami, ki bi po ocenah zadoščale za najmanj 30 let. S širitvijo kamnoloma se le – ta umika naprej oziroma stran od naseljenega območja Predstruge.

3.4 SWOT analiza in izhodišča za urejanje naselja

V praksi s SWOT (S - strenghts, W – weaknesses, O – oportunities, T – threats; S – prednosti, W – pomanjkljivosti, O – priložnosti, T – grožnje) analizo razčlenimo in prikažemo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti naselja.

V nadaljevanju bomo v zgoščeni obliki prikazali SWOT analizo za naselje Predstruge in izhodišča za urejanje naselja, v smislu zaključka analiz.

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ❖ kamnolom prinaša dobiček občini in njenim prebivalcem ❖ naselje ima veliko gozdov (naravna danost) ❖ primeren prostor za širitev športne in rekreacijske površine, ob obstoječem športnem igrišču ❖ blaga klima ❖ železniška proga, ki poteka skozi celotno naselje Predstruge ❖ dobra geografska lega naselja - prometna lega ❖ večanje števila prebivalstva (posledica tega je prodaja zazidljivih parcel, dobra prometna lega, možnosti zaposlitve v naselju in okolici) ❖ večji industriji (pekarna, izdelava stikalnih elementov) 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ premalo družbeno pomembnih aktivnosti (za žene in dekleta, npr. društvo, ki deluje na področju ročne spretnosti, plesa, itd.) ❖ neurejena parkirišča in avtobusna postajališča ❖ opuščanje glavne gospodarske dejavnosti (kmetovanje) ❖ kamnolom kvari videz, ker se nahaja znotraj naselja ❖ izgublja se čistost okolja, zaradi vse več prometa ❖ ni manjše centralne dejavnosti (npr. trgovina in bife)

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ❖ velike možnosti za poselitev (med grajeno strukturo veliko praznih zazidljivih parcel za gradnjo enodružinskih hiš) ❖ velike možnosti za obrtno dejavnost in s tem možnosti zaposlitve (zaradi železnice – tovorni transport) ❖ možnosti za urejanje športno-rekreativnih površin: kolesarska steza, jahalna steza, itd. (v ta namen ureditev poljske poti in gradnja pločnika oziroma steze ob cesti) ❖ veliko delovnih mest (v dveh večjih industrijah – pekarna, izdelava stikalnih elementov) ❖ dobra priložnost za prebivalstvo, zaradi dobre prometne dostopnosti do večjih naselij (cesta, železnica) ❖ možnost razvoja družbenih dejavnosti (šport, kultura,...) 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ nevarnost razvrednotenja prostora (ker je v naselju zelo razvojna zasnova – opuščanje kmetijstva in gradnja stanovanjskih objektov) ❖ poplave na določenem območju ob večjem deževju (vsakoletne na obrobju naselja, ki tudi hitro izginejo ter 80 letne poplave v naselju; voda prihaja iz smeri Ponikev, ob desni strani regionalne ceste)

Z analizo namembnosti objektov je bilo ugotovljeno, da naselje nima značilnega ruralnega tipa temveč prevlada urbani tip naselja. Lahko bi naselje imenovali mikrolokacijski center, ki verjetno prav zaradi bližine močnejših središč izgublja svojo prvotno (ruralno) funkcijo.

Z analizo namenske rabe tal smo ugotovili, da glede na celotno površino naselja v Predstrugah prevladuje gozdna površina, nekaj travnatih površin, ostalo je območje kamnoloma in pozidana zemljišča.

Glede na morfološko analizo je Predstruge v enem delu gručasto naselje, obstaja pa tudi del naselja obcestnih hiš v smeri naselja Zdenska vas ter razpršena gradnja.

Prometna analiza kaže, da je prometna povezava v naselju dobra, bi pa bilo potrebno izboljšati stanje cest in urediti parkirišča ter avtobusno postajališče.

Kot omejitev pri načrtovanju razvoja naselja Predstruge je potrebno upoštevati poplavna območja, naravne vrednote in objekte pod zaščito kulturne dediščine.

Vizualna analiza je pokazala omenjeno veliko količino gozda, glede na površino naselja. Kot glavno izstopajočo prostorsko dominantno v naselju je potrebno omeniti kapelico in spomenik padlim NOB na robu naselja ter tenis igrišče na drugem robu naselja, omeniti je potrebno še industrijo, ki je locirana znotraj naselja ob lokalni cesti. Te štiri prostorske dominante so opazne z vožnjo po regionalni in lokalni cesti.

Iz Kamen vrha nad Predstrugami se odpira kakovosten pogled na naselje in na ostale okoliške vasi. V naselju lahko stopimo na Gaugen hribček, ob spomeniku, kjer se odpira pogled na polja oziroma Videmske travnike in delen pogled na naselje.

Ugotovljene prednosti se nanašajo na dejavnike, ki vplivajo pozitivno na dosego določenega cilja. Seveda v prednosti še naprej vlagamo, jih razvijamo in poskrbimo, da prednosti tudi dolgoročno ostanejo naše prednosti.

Slabosti na drugi strani predstavljajo šibkosti, področja kjer bi se morali izboljšati ter področja, kjer smo resnično ranljivi. Ko delamo SWOT analizo naselja, so njegove slabosti lahko točka, katere bomo skušali premagati.

Priložnosti so tisti del analize, ki se nanašajo na elemente izven našega vpliva, vendar pozitivno vplivajo na naše delovanje ali bodo v zunanjem okolju nastopili v bližnji prihodnosti.

Nevarnosti so nazadnje tista najbolj pereča zadeva v analizi, ki jih predstavljajo potencialni negativni vplivi, na katere enostavno nimamo vpliva. Tukaj nam preostane zgolj to, da se v svojem bistvu nekako prilagodimo. Kot največjo nevarnost naselju grozi poplava. Priložnosti je treba izpostaviti in jim omogočiti izvedbo, nevarnosti pa z načrtovanjem omejevati.

S pomočjo opravljenih prostorskih analiz se izdelata neko izhodišče za oblikovanje ciljev prostorskega razvoja naselja, ki mora upoštevati tudi želje prebivalcev in zakonodajo.

Kot izhodišča za oblikovanje ciljev prostorskega razvoja naselja se upoštevata:

- Naselje nima niti manjše centralne dejavnosti. Čeprav je v 2 km oddaljenem Vidmu center vseh dejavnosti, so tukaj tudi starejši ljudje pa tudi mladi, ki bi jim taka dejavnost ustrezala (manjša trgovina, bife, itd.);
- Kamnolom kviri videz naselja, saj je njegova lokacija v središču naselja;
- Problem je neurejeno večje parkirišče ob propadajoči železniški postaji, neobratujoča železnica in neurejena lokacija avtobusnega postajališča;
- Naselje ima še veliko neizrabljenih površin (za obrt, stanovanje, itd.). Tu je potrebno omeniti problem pri lociranju objektov v prostor, saj je potrebno upoštevati omejitve (poplave ob večjem deževju iz smeri Ponikev, ob desni strani regionalne ceste);
- Problem slabe družbene aktivnosti in sodelovanja med prebivalstvom naselja.

Prek analize ter ogledom širšega in ožjega območja središča naselja Predstruge smo ugotovili nekaj problemov:

- Neurejeni parkirni prostor nasproti tovarne Iskra;
- Neurejene površine za pešce in kolesarje v smeri naselij Zdenska vas in Videm;
- Neizrazito oblikovano središče naselja;
- Neurejena okolica križišča;
- Zastarela železnica (se obnavlja);
- Območje kamnoloma, ki zaradi lokacije nekoliko kviri videz.

4 PREDLOG UREDITVE OBRAVNAVANEGA NASELJA

4.1 Cilji urejanja

Za nadaljnji prostorski razvoj naselja Predstruge sem zastavila cilje, ki temeljijo na analizi stanja, SWOT analizi in izhodiščih razvoja.

Če želimo izboljšati življenje ljudi v naselju Predstruge moramo določiti splošne **cilje urejanja** naselja:

- **Šport in rekreacija** ter **druge družbene dejavnosti** (povečati namestitev in razširitev naprav za prosti čas, društva,...);
- **Promet** (ureditev kolesarskih poti in izgradnja pločnika do naselja Videm, ureditev parkirišča ob propadajoči železniški postaji, asfaltirati nekatere odseke, ureditev avtobusnega in železniškega postajališča, obnova železnice, dodatne javne razsvetljave);
- **Bivanje in grajena struktura** (izboljšati stabilizacijo števila prebivalstva);
- **Centralna dejavnost** (ureditev oziroma vzpostavitev manjše trgovine ali bifeja, ob železniški postaji)
- **Infrastruktura** (izboljšave);
- **Podoba naselja** (ureditev središča ter ozelenitev)
- **Kamjolom** (saniranje).

Te cilje smo upoštevali pri usmerjanju razvojnih procesov in posegov v prostor.

Osnova za pripravo takih ciljev urejanja je dobro poznavanje trenutne situacije v naselju ter podrobna analiza stanja in dejavnikov, ki vplivajo na nadaljnji razvoj naselja.

Torej predlog prostorskega razvoja mora temeljiti na pričakovanem razvoju, ciljih urejanja prostora in obveznih izhodiščih, tudi izhodiščih za estetsko oblikovanje prostora.

V predlogu se obravnava tudi širitev naselja Predstruge: je edino naselje, ki v gravitacijskem območju občinskega središča, ne spada v območje intenzivne kmetijske obdelave.

4.2 Zasnova rabe prostora

Za načrtovanje posegov v prostor ni mogoče izdelati idealne zasnove, ki bi veljala enkrat za vselej in za vse primere. Uspešni bomo, če bo želen razvoj kakovosten kompromis med reševanjem vprašanj in ohranjanjem odlik prostora:

- Predstruge imajo dokaj gručasto strukturo, vendar je znotraj te strukture še kar nekaj nepozidanih površin. Najprej je potrebno zgostiti nepozidana zazidljiva zemljišča znotraj grajene strukture, šele nato se naselje širi navzven.

Problem, ki nastopa pri tako širokem priseljevanju ljudi in s tem gradnja objektov, kot naj bi bilo v Predstrugah, bo potrebno razmišljati kam bodo hodili otroci v šolo, vrtec itd.

Razmišljati bo potrebno o gradnji novega vrtca ter prizidku šole. Primerna lokacija bi bila na Vidmu, v 2 km oddaljenem kraju, kjer je center vseh dejavnosti.

Glede na čedalje večje priseljevanje v Predstrugah bi bilo potrebno izkoristiti določene površine in železnico za obrtne dejavnosti in zaposliti ljudi znotraj občine, v kolikor bo mogoče.

- Potrebno bo urediti površine za parkirišča v območju proizvodne dejavnosti, območju stanovanj ter območju centralne dejavnosti. Potreba se bo pokazala, ko bo železniška proga obnovljena in odprta za potniški promet.
- Predstruge, pa tudi druga naselja v občini imajo lepe skoraj ravne površine za šport in rekreacijo, ki se lahko odvijajo brez kakšnih večjih poseganj v prostor (kolesarstvo, jahanje, rolanje, pohodništvo itd.). Take površine se lahko uredijo v območju gozdnih

zemljišč, območju zelenih površin, v sklopu na območju kmetijskih zemljišč, na območju prometnih površin ali pa na območju stanovanj.

Kot zanimivost za ljudi v Predstrugah je tenis igrišče in športno igrišče. Potrebno bo zgraditi še kakšno otroško igrišče ali vsaj razširitev obstoječih igrišč.

Z ureditvijo naselja skušamo ustvariti funkcionalno, gospodarno, humano in estetsko okolje, v katerem bodo imeli ljudje primerne pogoje za bivanje in delo.

V nalogi smo zasnovo rabe prostora oblikovali v osem kategorij, in sicer v območje stanovanj, območje prometnih površin, območje proizvodne dejavnosti, območje kmetijskih zemljišč, območje gozdnih zemljišč, območje zelenih površin, območje centralne dejavnosti ter območje mineralnih surovin.

Zasnovo rabe prostora smo prikazali na sliki 27.

Po zasnovi rabe prostora je sledila še karta predloga ureditve naselja Predstruge (slika 29). Karta je izdelana na podlagi vseh ugotovitev.

4.3 Predlog ureditve središča naselja Predstruge

Glede na ugotovljene probleme smo ureditev središča naselja Predstruge razdelili na območja:

- Ureditev oziroma sanacija kamnoloma;
- Ureditev prometne infrastrukture (železnica, avtobusno postajališče, parkirišče);
- Ureditev križišča in njene okolice.

4.3.1 Ureditev oziroma sanacija kamnoloma

Slika 25: Prikaz trenutnega stanja
(Posneto 2010)

Veliki proizvodni obrati so poudarki v prostoru z izrazito negativnimi vizualnimi učinki. Tak objekt je peskokop v Predstrugah. Ta predstavlja poseg v relief tam, kjer se Dobrepolje skozi naravno ožino nadaljuje proti Ponikvam.

Slika 26: Prikaz goloseka pripravljenega na širitev kamnoloma
(Posneto 2010)

Za kamnolom apnenca v Predstrugah je potrebno načrtovati sanacijo obstoječega in širitvenega dela kamnoloma.

Priloga L: ZASNOVA RABE PROSTORA

Sanacija obstoječega dela kamnoloma predstavlja postopno zaključevanje pridobivanja apnenca v obstoječem kamnolomu, ob sproti rekultivaciji poškodovanega zemljišča, s sočasno lokacijo, ki je že opredeljena za širitev kamnoloma.

4.3.2 Ureditev prometne infrastrukture

Preko analize stanja je bilo ugotovljeno, da je javni potniški promet neurejen. Izpostaviti je potrebno slabo izkoriščeno železniško omrežje. Trenutno je na območju Dobropolje razvit samo avtobusni potniški promet, ki ga je potrebno dopolniti z železniškim potniškim prometom ter urediti obstoječo železniško postajo v naselju Predstruge. Železniško progo je potrebno urediti za potniški promet. Obstoječe avtobusne proge je potrebno urediti tako, da se bodo stikale med seboj in z železniško postajo, uskladiti pa bo potrebno tudi vozne rede vlakov in avtobusov. Ustrezno bo potrebno urediti avtobusna postajališča. Skozi Predstruge vozi avtobus iz naselja Struge in avtobus iz naselja Hinje. V križišču Predstruge imata vsak svojo vozno smer: avtobus, ki prihaja iz naselja Struge zavije v križišču desno in potuje skozi Grosuplje, avtobus iz naselja Hinje pa vozi v križišču naravnost skozi Rašico in nato skozi Škofljico do Ljubljane. Avtobus, ki prihaja iz Strug nima določene oziroma označene avtobusne postaje, ampak ljudje kar tako vstopijo in izstopijo nasproti še ne obnovljene železniške postaje. Sedanja pokrita avtobusna postaja je namenjena le za avtobus, ki vozi iz Hinj pa še tukaj ljudje lahko vstopijo ali izstopijo le v smeri vožnje Ljubljana-Hinje. To postajo bi bilo potrebno odstraniti in zgraditi eno avtobusno postajališče za oba avtobusa. Tako bo vsak potnik vedel kje vstopiti in izstopiti, ne glede v katero smer se želi peljati. Stavba, v kateri se v spodnji etaži nahaja zapuščena železniška postaja ter bife ter v zgornji etaži stanovanja, je potrebno obnove. Prostor pred stavbo je velik, neizkoriščen in makadamski ter v lasti železnice. Bilo bi idealno, če bi v ta prostor locirali avtobusno postajališče za vse avtobuse ter nekaj parkirnih prostorov.

Pomanjkanje parkirnih prostorov ni problem samo v večjih naseljih in mestih, ampak je problem že skoraj vsakega naselja.

Skupaj z izgradnjo novega avtobusnega postajališča in obnove železniške postaje je potrebno obnoviti in vzpostaviti še zapuščeni bife.

Poleg tega pa bo potrebno urediti tudi kolesarsko omrežje in peš promet do postaj javnega potniškega prometa.

Urediti je potrebno neposredno navezavo na osnovno državno omrežje daljinskih povezav mednarodnega, čezmejnega in nacionalnega pomena.

4.3.3 Ureditev križišča in njene okolice

Urediti bi bilo potrebno križišče v Predstrugah, ki povezuje cesto v smeri Grosuplja, cesto v smeri Rašice, cesto v smeri Strug in cesto do kamnoloma, saj je to križišče vstopna točka v naselje Predstruge.

Križišče bi uredili:

- Z pločniki za kolesarje in peš promet;
- Zasaditev zelenice v smeri kamnoloma;
- Odstranitev ali obnovitev stare hiše pri vstopu v naselje.

Slika 28: Prikaz trenutnega stanja križišča
(Posneto 2010)

4.4 Predlog ureditve športno-rekreacijske dejavnosti

4.4.1 Predlog ureditve peš poti in kolesarskih poti

Kolesarjenje sodi med pomembnejše športno-rekreacijske dejavnosti in je razmeroma močno razširjena dejavnost. Kolesarjenje po svojem namenu ni samo prostočasna dejavnost, posameznik lahko kolesari tudi z namenom transporta na delo, v šolo, po opravkih itd. Zato bi bilo dobro zgraditi pločnik do centra dejavnosti, torej do Vidma, saj je še vedno kar nekaj ljudi, ki hodi peš ali s kolesom na delo v center.

Sistem peš in kolesarskih poti bo določen v povezavi s stanovanjskimi, rekreacijskimi in drugimi površinami, ki so pomembne za dostop do delovnih mest. Pomembno je vzdrževanje okoliških poljskih poti za kolesarjenje.

Načrtovati bi bilo potrebno novo kolesarsko povezavo med Predstrugami in Ponikvami ter povezavo s centrom občine, Videm, in sicer kot republiška regionalna kolesarska cesta. Prav tako tudi povezava z Zdensko vasjo, kot lokalna kolesarska cesta ter nato sklenjen krog z Vidmom in Predstrugami. Za vse ostale poljske poti in medkrajevne prometnice se predvideva, da se urejajo tako, da se omogoči odvijanje kolesarskega prometa.

Za rekreacijsko kolesarjenje so pomembni dejavniki:

- Urejene kolesarske poti;
- Urejena počivališča (in oskrba z vodo);
- Organizirana izposoja koles;
- Razgledne točke;
- Turistične informacije (oskrba s kolesarskimi kartami in vodniki, informacije o težavnostni stopnji posameznih relacij itd.).

Cestno kolesarjenje se v naselju Predstruge za enkrat navezuje predvsem na cestno omrežje namenjeno motornemu prometu. Nerazvitost kolesarske infrastrukture, zlasti v obmestjih, kjer je velika gostota motornega prometa pomeni glavno oviro za množičnejšo vlogo kolesarjenja. Glavni problemi so združenost kolesarskih poti z ostalimi prometnicami in konflikti zaradi uporabe istih poti za hojo, kolesarjenje, rolanje, motorni promet itd.

Vzpostavitev mreže kolesarskih poti bi spodbudilo k večji uporabi koles in varnejšemu kolesarjenju, hkrati pa bi se zmanjšale tudi neprimerne oblike kolesarjenja kot so vožnja po gozdovih, travnikih, zavarovanih območjih itd.

Za rekreativno kolesarjenje je poleg ustreznega terena za ureditev kolesarskih poti, to je primeren nagib terena in podlaga, zaželena tudi privlačna okolica.

Občina Dobropolje spada med večje potenciale za rekreativno kolesarjenje. Saj občina leži na ravninskem in rahlo razgibanem območju in ob večjih vodotokih.

V naselju Predstruge in prav tako v občini ni obstoječih kolesarskih povezav in v celoti urejenih površin za pešce, zato bi bil predlog ureditev le-teh ne samo z funkcionalnega vidika temveč tudi estetskega.

4.4.2 Predlog ureditve jahalne steze

Konjenišтво je ena od dejavnosti, ki jo je mogoče povezati z razvojem podeželja, turizma, z ohranjanjem narave, z vrhunskim športom, rekreativnim športom in terapevtskimi dejavnostmi. Mislim, da so Predstruge potencialno primerne za ureditev konjeniških poti.

Sosednja Občina Velike Lašče je dobro znana po športnem in rekreacijskem jahanju. Zaradi primerne terena bi lahko uredili jahalno pot skozi občino Dobropolje (naselje Predstruge) do občine Ivančna Gorica.

Prednosti in priložnosti razvoja konjenišтва v Predstrugah:

- Raznolikost kulturne krajine in ohranjenost narave (obsežne odprte površine – kmetijske in gozdne);
- Povezovanje med različnimi dejavnostmi kot so kmetijstvo – turizem, šport, rekreacija – šolstvo, izobraževanje, šport, rekreacija – turizem, vzgoja, izobraževanje – zdravstvo;
- Velik turistični potencial zaradi ugodne prometne in geografske lege;
- Trend naraščanja gostov, ki iščejo neodkrita, naravno ohranjena območja in predele ter aktivno preživljanje prostega časa v naravi.

4.5 Predlog ureditve turističnega prostora

Turizem postaja ena najpomembnejših gospodarskih panog.

Za določitev primerne prostora za turizem moramo oceniti naravne pogoje in tudi ekološko stanje okolja.

Prednosti in priložnosti razvoja turizma v Predstrugah:

- Velik turistični potencial zaradi ugodne prometne in geografske lege;
- Raznolikost kulturne krajine in ohranjenost narave (obsežne gozdne površine);
- Trend naraščanja individualnih gostov, ki iščejo neodkrita, naravno ohranjena območja in predele;
- Trend naraščanja aktivnega preživljanja dopusta in prostega časa v naravi;
- Spodbujanje sodelovanja in povezovanja različnih dejavnosti (šport, rekreacija, itd.).

V Predstrugah bi lahko spodbudili opuščene kmetije k obnovi in ponovnem razvoju v smeri turistične kmetije. Z ogledom terena je bilo videti, da se v naselju tri »kmetije« še ukvarjajo z

živinorejo in konjeništvom ter spravilom sena, zato bi bilo škoda, da se zadeva ne razvija v turistični smeri.

Na tej kmetiji je turistom potrebno ponuditi:

- Parkirni prostor z informacijsko točko na vstopnem delu;
- Prenočišče;
- Sprehajalne poti ob kmetiji;
- Gostinska ponudba;
- Športno - rekreacijska dejavnost (konjeništvu, itd.).

Razvoj turizma se bi gradil na osnovi naravnih danosti s krajinsko pestrostjo, bogate kulturne dediščine, z rekreacijskim povpraševanjem ter tranzitnega pomena občine.

4.6 Predlogi lokacij za širitev naselja Predstruge

V naselju Predstruge smo se odločili za širjenje površine podeželskega naselja (območja stanovanj) in sicer v gozdnate površine.

Ko se je določal predlog ureditve naselja Predstruge smo morali biti pozorni na omejitve v prostoru. Predvsem je potrebno paziti, da predlog ureditve ustreza tudi estetskim potrebam.

Bodoči razvoj:

- Pozidava prostih površin s stanovanjsko gradnjo in vikendi, razvoj proizvodnje (pesek, les), obrti itd.;
- Ohranjanje zdajšnjega obsega vasi, prenova vasi za stanovanjsko in obrtno funkcijo;
- Ohranjanje zdajšnjega obsega vasi mešanega tipa (kmetijskega in stanovanjskega).

Naselje se bo širilo tako, da se bo ohranjala kvalitetna krajinska slika naselja.

Širjenje naselij upošteva naravne razmere (omejitve), topografski položaj naselja, varovane vedute in silhueto historičnega jedra, ustroj naselja, racionalnost infrastrukturnih omrežij.

4.6.1 Lokacije za stanovanjsko funkcijo

Temeljna usmeritev za razvoj obravnavanega območja obstoječega dela naselja je preoblikovanje njegove podobe (spalno naselje) v bolj kompleksno predmestno urbano obliko s postopno urbanistično, krajinsko in prometno-komunalno sanacijo ter njegovo arhitekturno-programsko preobrazbo v smiselnih povezavah z ureditvami v ožjem in širšem vplivnem območju.

V okviru obstoječega dela naselja so še vedno pasovi neizrabljenih površin, ki naj bi bili namenjeni predvsem stanovanjski gradnji v kombinaciji z dopolnilno dejavnostjo.

V osrednjem delu stanovanjskega območja je prostor za rekreacijo in igralni program s parkovno ureditvijo. Misliti bi bilo potrebno na širitev igralnega programa, saj bo glede na velikost zazidalnega območja več ljudi in s tem otrok živelo v naselju.

Na delu širitvenih površin bi bilo potrebno predvideti izgradnjo gostinsko-turistično-športnega kompleksa. Površine bi bile namenjene komercialnim namenom oziroma ponudbi za športne, turistične in gostinske namene. Poleg več igrišč, že obstoječega teniškega igrišča in nogometnega ter košarkaškega igrišča bi se na lokaciji širitve uredila tudi igrišča za druge namene npr. manjše vadbišče za golf ter pokriti prostori za potrebe obiskovalcev. Pri načrtovanju se upošteva možnost pokritja nekaterih igrišč, s čimer se delovanje in trženje nekaterih objektov podaljša preko celega leta.

Uresničitev takih predlogov bodo kar korenito posegle in spremenile pogled na naselje.

Priloga M: PREDLOG UREDITVE PREDSTRUG

5 ZAKLJUČEK

Predstavljen predlog ureditve naselja razrešuje nekatere aktualne prostorsko ureditvene probleme, s katerimi se ukvarja občina, odpira pa tudi nekatere nove predloge glede urejanja naselja.

Pri urejanju naselja je pomembno, da so posegi pozitivni, da pozitivno delujejo in vplivajo na sedanje in prihodnje rodove. Posegi morajo biti premišljeno dejanje in nikakor se ne sme izpustiti upoštevanje omejitev v prostoru, ki se navezujejo na poplavna območja, varstvo vodnih virov, kulturne dediščine, naravnih vrednot ter varstvo gozdnih in kmetijskih zemljišč. Te danosti se zaščitijo ter varujejo in nikakor ne spreminjajo.

Z urejanjem se bo posegalo v objekte potrebne prenove, zgoščevala se bo stanovanjska funkcija in določala se bodo zemljišča za gradnjo stanovanjske ter obrtne funkcije. Pri vsej tej grajeni strukturi, ki jo lahko nudi Predstruge je omenjen tudi prostor športne in rekreativne površine, ki je glede na veliko površino gozda in že obstoječih rekreativnih površin za Predstruge velikega pomena, da se še dodatno razširi in razvija.

Osnovna smernica predloga je ustrezno oblikovanje in ureditev naselja, pri čemer je potrebno njihovim prebivalcem zagotoviti dobre razvojne možnosti.

Opravljene analize in izdelan predlog urejanja naselja dokazujejo, da vsebuje naselje Predstruge veliko pozitivnih potencialov za bodoči razvoj naselja. Prav zaradi svoje privlačne geografske lege-prometna lega, zapuščene železnice in kamnoloma.

Glede na umestitev v prostor in glede na prednosti in priložnosti, ki jih to naselje ponuja je naselje bistvenega pomena za ljudi. Zato je za vsak poseg v prostor potrebno upoštevati mnenja ljudi. Če želimo izboljšati življenje ljudi je ključnega pomena tudi podpora prebivalcev Predstrug.

VIRI

Balažic, M. 2009. Ruralno planiranje na primeru vasi Kupšinci. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo: str. 8.

Barbič, A. 1991. Prihodnost slovenskega podeželja. Novo mesto. Dolenjska založba Novo mesto: str. 163, 47, 56, 58, 179.

Burkeljca M., Prelog M., Peršak Cvar S., Uranker D. 2003. Strokovne podlage na področju usmerjanja poselitve. Ljubljana, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Urad RS za prostorsko planiranje: str. 41, 43, 44, 76, 77, 78.

Čop Senekovič, B. 2006. Preobrazba podeželja na primeru krajevne skupnosti Gorje. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo: str. 8.

Čop, T. 2007. Sklepi XXII. posveta Kmetijske svetovalne službe. Zelena dežela, Glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, 60: 4

Grandovec I., Kumer Z., Novak A., Šuštar M., Umek E. 1996. Naši kraji in ljudje. Dobropoljsko-struški zbornik, Občina Dobropolje: str. 11, 12, 13, 14, 15, 23, 24, 28, 29, 30, 68, 69.

Kartografske podlage. 2008. DOF, TTN 5, DKN. Grosuplje, Geodetska pisarna

Kladnik, D. 1999. Leksikon geografije podeželja. Ljubljana, Inštitut za geografijo: str. 163.

Leban, V. 2008. Primerjava resolucije o nacionalnem gozdnem programu in programa razvoja podeželja z javno političnega vidika. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: str. 6.

Odlok o spremembah in dopolnitvah zazidalnega načrta –ZN za stanovanjsko območje Predstruge in za del ureditvenega načrta –UrN Predstruge. UL. RS, št. 16/2004 z dne 20.2.2004.

Pelc, S. 2002. Geografija in celostni razvoj podeželja. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta: str. 228, 233.

Pogačnik, A. 1992. Urejanje prostora in varstvo okolja. Ljubljana, Mladinska knjiga: str. 49, 60, 95.

Pogačnik, A. 1999. Urbanistično planiranje. Ljubljana, Tiskovna komisija VTOZD gradbeništvo in geodezija: str. 57.

Premzl, V., Pšunder, M. 1993. Filozofija, metodologija in vizija razvoja podeželja. Dela, 10: 180, 182, 185

Prosen, A. 1993. Planiranje podeželskega prostora. Ljubljana, Inštitut za gradbeništvo in fotogrametrijo: str. 24, 25, 26, 27.

PRS 2004. Prostorski red Slovenije, Ur. l. RS, št. 60/2004 z dne 3.6.2004

Pugelj, M. 2010. Spoštovane občanke, dragi občani. Informativno glasilo občine Dobropolje, XVI, 3: 1

Pugelj, M. 2010. Spoštovane občanke, dragi občani. Informativno glasilo občine Dobropolje, XVI, 5: 1

Steklasa, M. 1999. Spoštovane občanke, dragi občani. Informativno glasilo občine Dobropolje, 5, 2: 1

Steklasa, M. 1996. Spoštovane občanke, dragi občani. Informativno glasilo občine Dobropolje, 2, 3: 1

Strokovne podlage za pripravo regionalnega prostorskega načrta Ljubljanske urbane regije. 2009. Ljubljana, Urbanistični inštitut RS, Oddelek za krajinsko arhitekturo: str. 12, 24.

Uhlir, S. 2008. Kraška polja v porečju Krke. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo: str. 44.

Vrišer, I. 1978. Regionalno planiranje. Ljubljana, založba Mladinska knjiga: str. 287, 309, 310, 312, 313.

ZJC-UPB1, 2006. Zakon o javnih cestah. UL RS, št. 33/2006 z dne 30.3.2006

Žagar, M. 2008. Vzdrževanje gozdnih cest v občini Dobropolje. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: str. 7, 8.

Spletne strani:

Agencija RS za okolje

<http://www.arso.gov.si/> (april 2010)

Inštitut za arhitekturo in prostor, Arhitektura, raziskave, 2009

http://www.fa.uni-lj.si/filelib/9_ar/2010/ar_2010_1_projekti_martina_zbasnik_senegacnik.pdf
(maj 2010)

Javno komunalno podjetje Grosuplje

http://www.jkpg.si/index.php?option=com_content&task=view&id=55 (september 2010)

Karta občine in karta naselja

<http://www.geoprostor.net> (april 2010)

Nacionalni program razvoja podeželja 2007 – 2013

(<http://www.elo.org/UserFiles/File/Kokolj.pdf>)

Natura 2000

<http://www.natura2000.gov.si/> (april 2010)

Planska celota Predstruge

http://www.uradni-list.si/files/RS_-1998-039-01761-OB~P002-0000.PDF (maj 2010)

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013

<http://www.mkgp.gov.si> (julij 2010)

Predhodno vrednotenje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013

http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/saSSo/PRP_2007-2013/PRP30maj/Microsoft_Word_-_Priloga_16_PRP_2007_-_2013__24.04.2007-.pdf
(december, 2010)

Spletna stran občine Dobropolje

<http://www.dobropolje.si> (april 2010)

Spremembe dolgoročnega plana

http://www.dobropolje.si/images/stories/zakonodaja/prostorska_dokumentacija/prostorski_plan/odlok_o_spremembah_in_dopolnitvah_prostorskih_sestavlin.pdf (april 2010)

Statistični urad RS

<http://www.stat.si/obcineVStevilkah/Vsebina.aspx?id=28> (avgust 2010)

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

<http://www.zvkds.si> (december, 2010)

Zemljevid Slovenije

<http://www.raziskovalec.com> (april 2010)

OPOZORILNA KARTA POPLAV -DOBREPOLJE

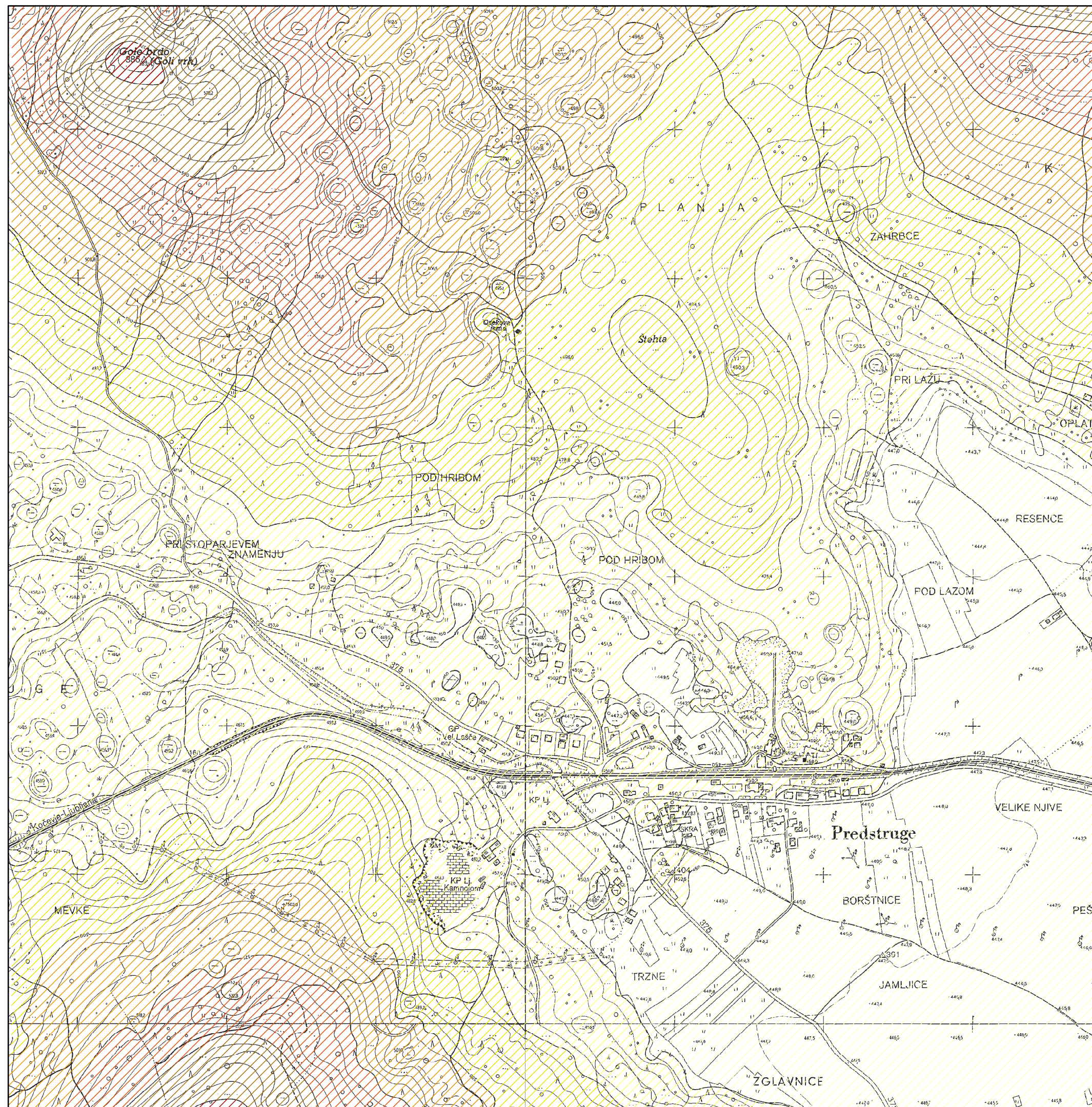
Merilo: 1:100.000

Vir: ARSO, marec 2011

Slika 3: Opozorilna karta poplav, Dobropolje

RELIEFNA SLIKA OBRAVNAVANEGA OBMOČJA

Legenda:

Merilo: 1:6.500

Letnik izdelave: 2010

Vir: TTN, GURS, marec 2010

Slika 7: Reliefna slika

POVRŠINSKE VODE na območju Predstrug

Legenda:

 površinska voda Rašica-suha struga, ob poplavih

Merilo: 1:6.500

Letnik izdelave: 2010

Vir: TTN, GURS, marec 2010
ARSO, februar 2011

Slika 9: Površinske vode na območju Predstrug

ANALIZA NAMEMBNOSTI IN ETAŽNOSTI OBJEKTOV

Legenda:

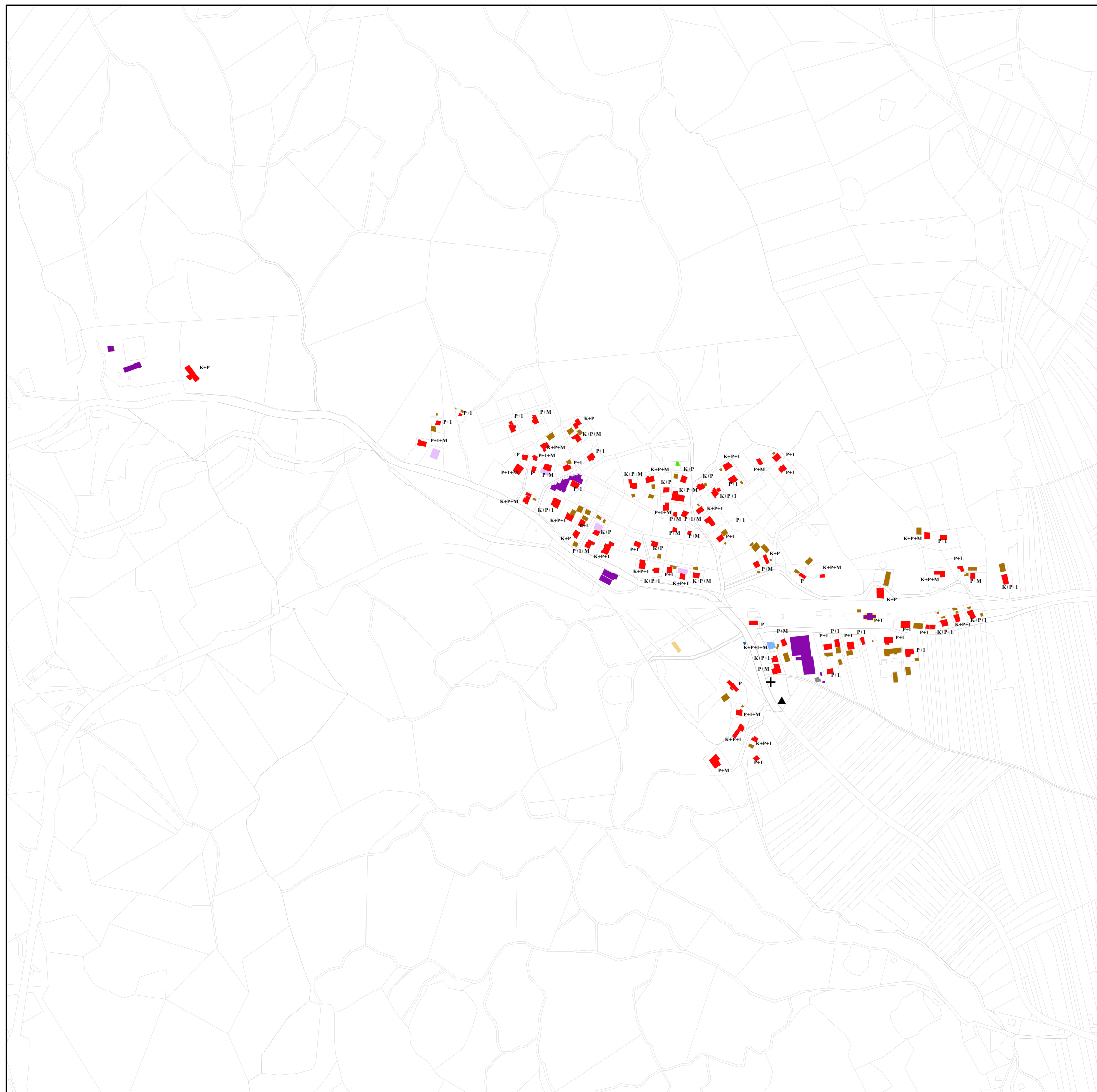
- stanovanjski objekt
- železniška postaja
- pomožni gospodarski objekt
- industrija
- poslovni, obrtni objekt
- posebni socialni varstveni zavod
- objekt kamnoloma
- objekt športnega igrišča
- objekti športnega društva Zalipovec
- objekt čistilne naprave
- avtobusna postaja
- + kapelica
- ▲ spomenik
- K** klet
- P** pritličje
- 1** prvo nadstropje
- M** mansarda

Merilo: 1:6.500

Letnik izdelave: 2010

Vir: DKN, GURS, marec 2010

Slika 12: Analiza namembnosti
in etažnosti objektov

ANALIZA POTEKA SLEMEN

Legenda:

dvokapna streha

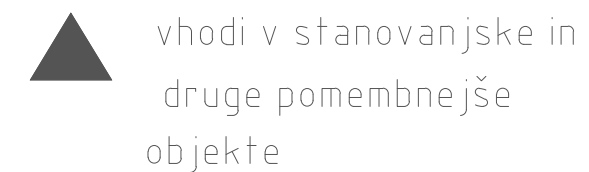
dvokapna streha
s čopom

enokapna streha

štirikapna streha

vhodi v stanovanjske in
druge pomembnejše
objekte

13B hišna številka

Merilo: 1:6.500

Letnik izdelave: 2010

Vir: DKN, GURS, marec 2010

Slika 13: Analiza poteka slemen

ANALIZA STREŠNIH MATERIALOV

Legenda:

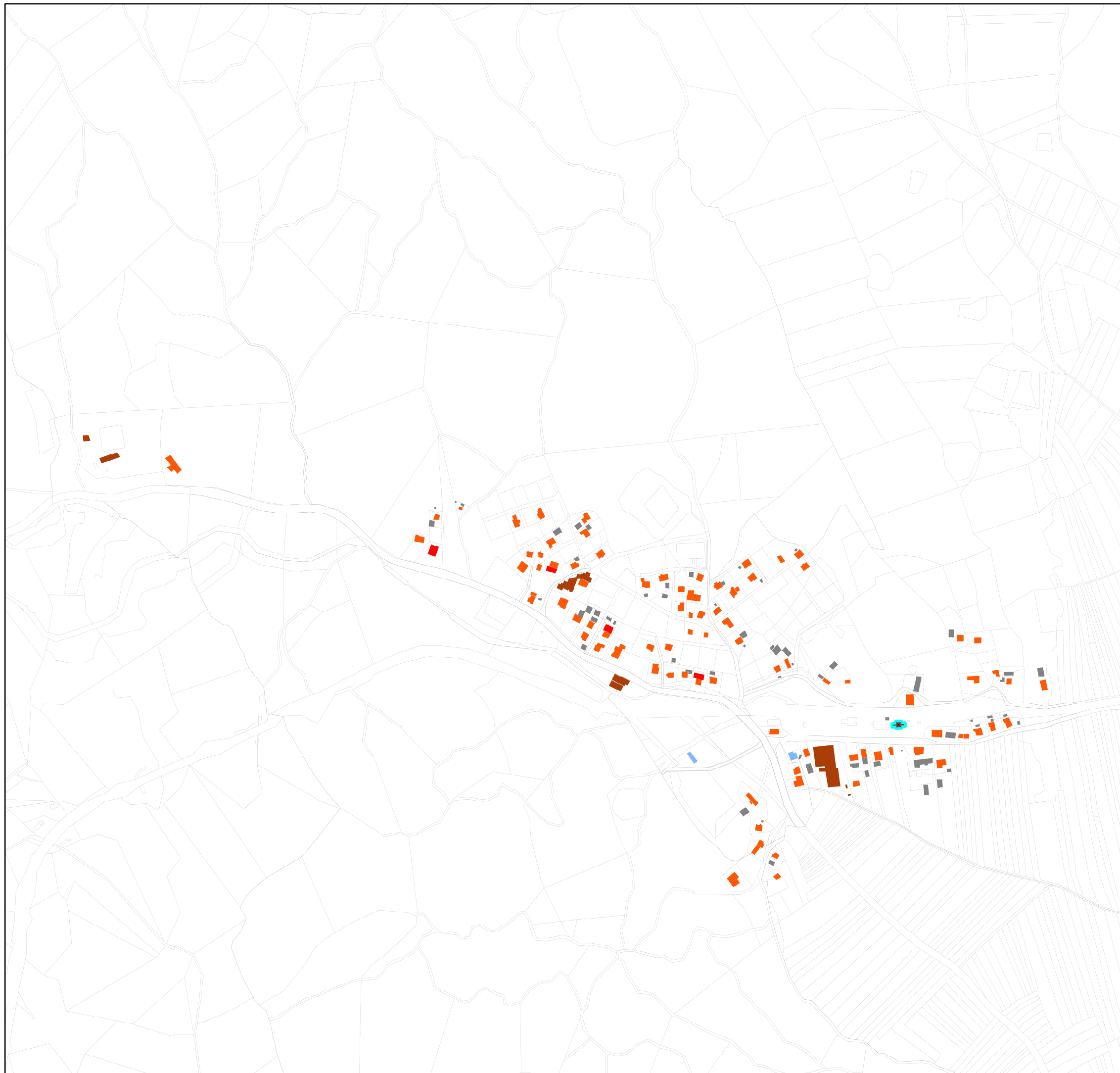
- opečna kritina
- betonska kritina
- pločevina
- tegola
- valovit salonit

Merilo: 1:6.500

Letnik izdelave: 2010

Vir: DKN, GURS, marec 2010

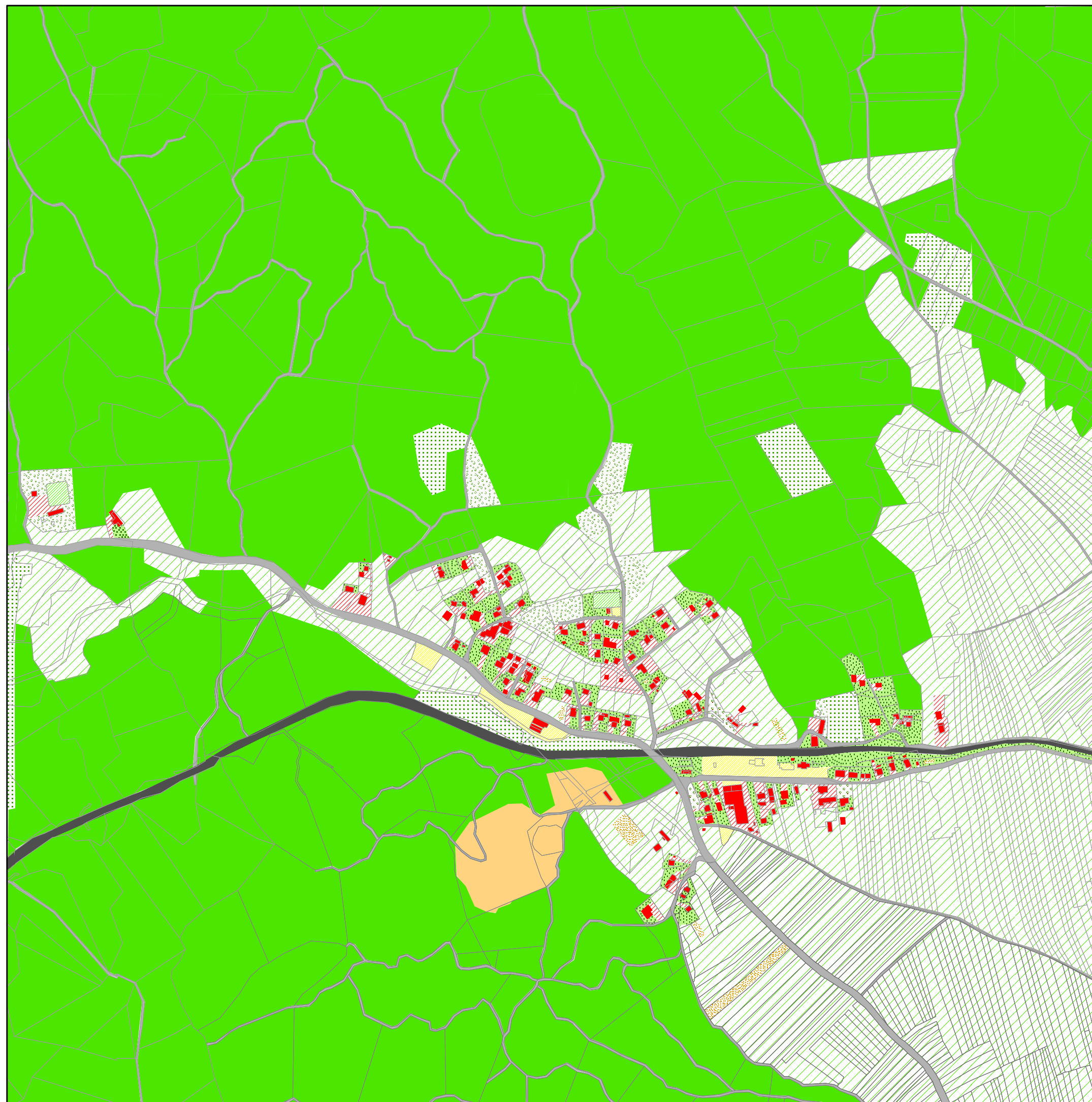
Slika 14: Analiza strešnih materialov

ANALIZA RABE PROSTORA

- objekt
- kamnelom
- železnica
- gozd
- prostor za rekreacijo
- parkirišče
- ceste in poti
- zelenica
- travniški sadovnjak
- njiva oziroma vrt
- drevesa in grmičevje
- dvorišče
- kmetijsko zemljišče v zaraščanju
- travnik

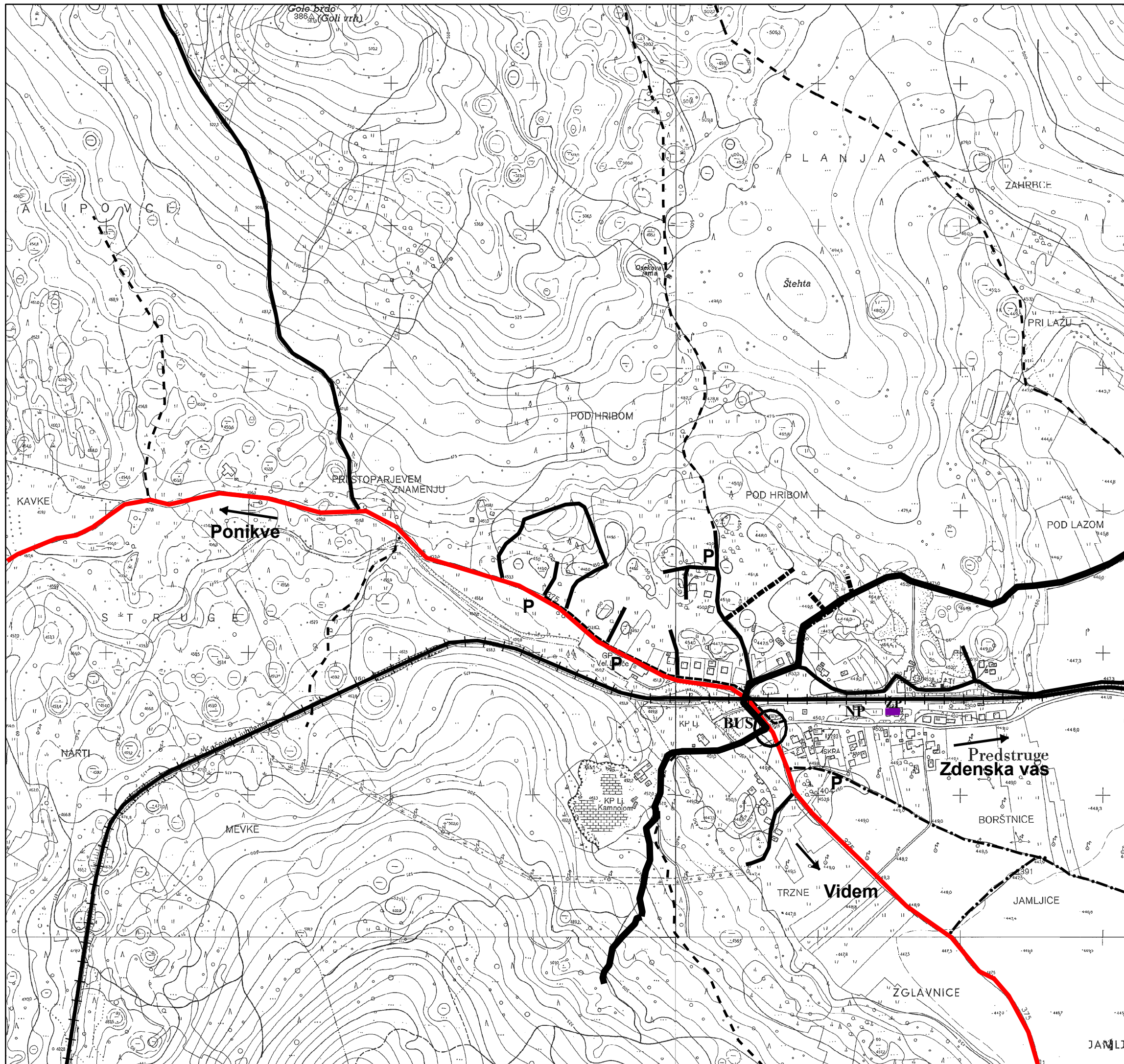
Merilo: 1:6.500
Letnik izdelave: 2010
Vir: DKN, GURS, marec 2010
Slika 18: Analiza rabe prostora

ANALIZA PROMETA

Legenda:

- regionalna cesta
- lokalna cesta
- javna pot
- zasebna pot
- poljska pot
- pomembnejša gozdna cesta
- pločnik
- smer ceste
- železniška proga
- žp železniška postaja
- križišče
- NP neurejeno parkirišče
- P parkirišča
- BUS pokrita avtobusna postaja

Merilo: 1:6.500

Letnik izdelave: 2010

Vir: DOF, GURS, marec 2010

Slika 17: Analiza prometa

MORFOLOŠKA ANALIZA

Legenda:

A osrednji del naselja

B novejši del pozidave

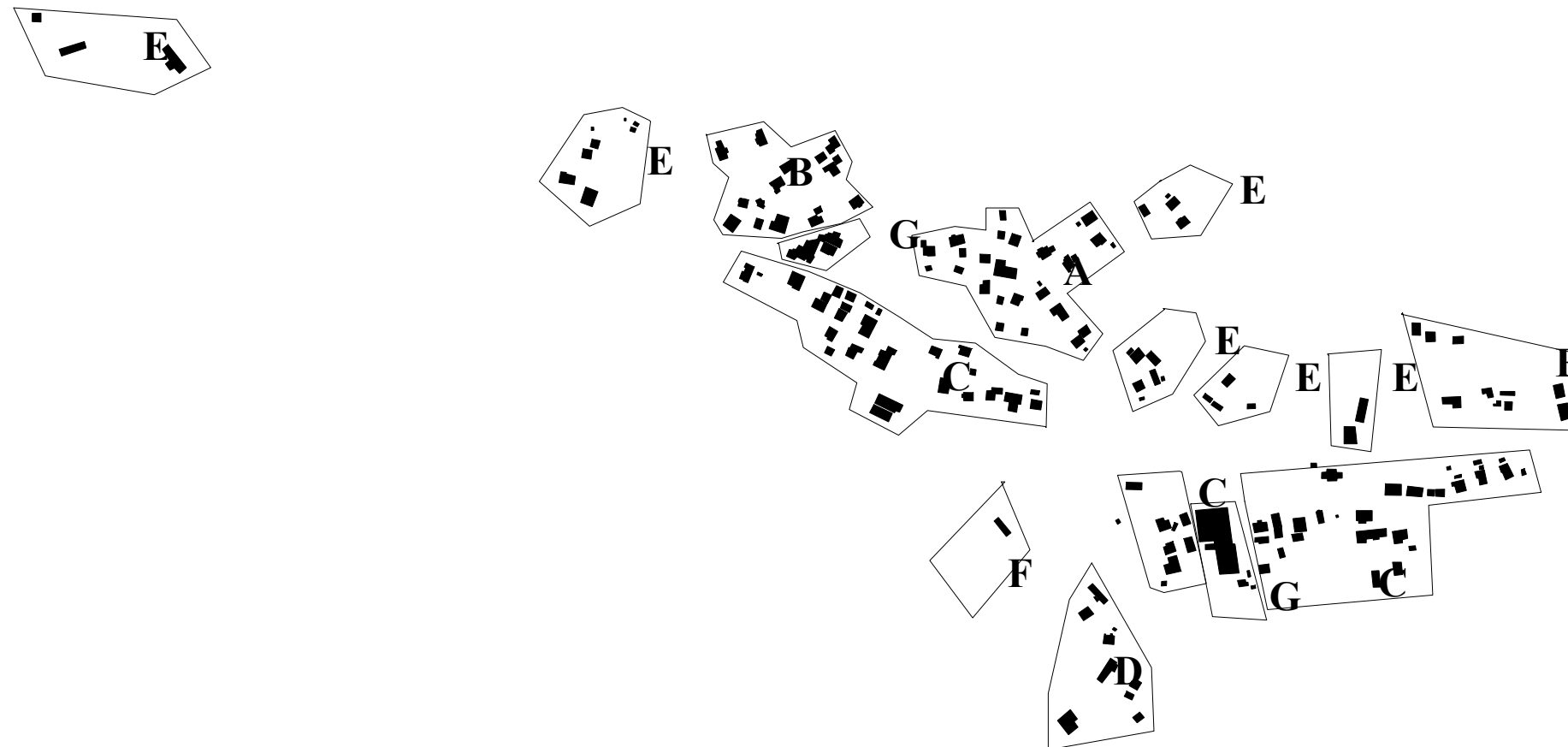
C obcestna gradnja

D manjši zaselek enodružinskih hiš

E razpršena gradnja

F objekt oziroma pisarna kamnoloma

G večji industrijski objekt

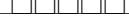

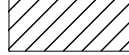
Merilo: 1:6.500

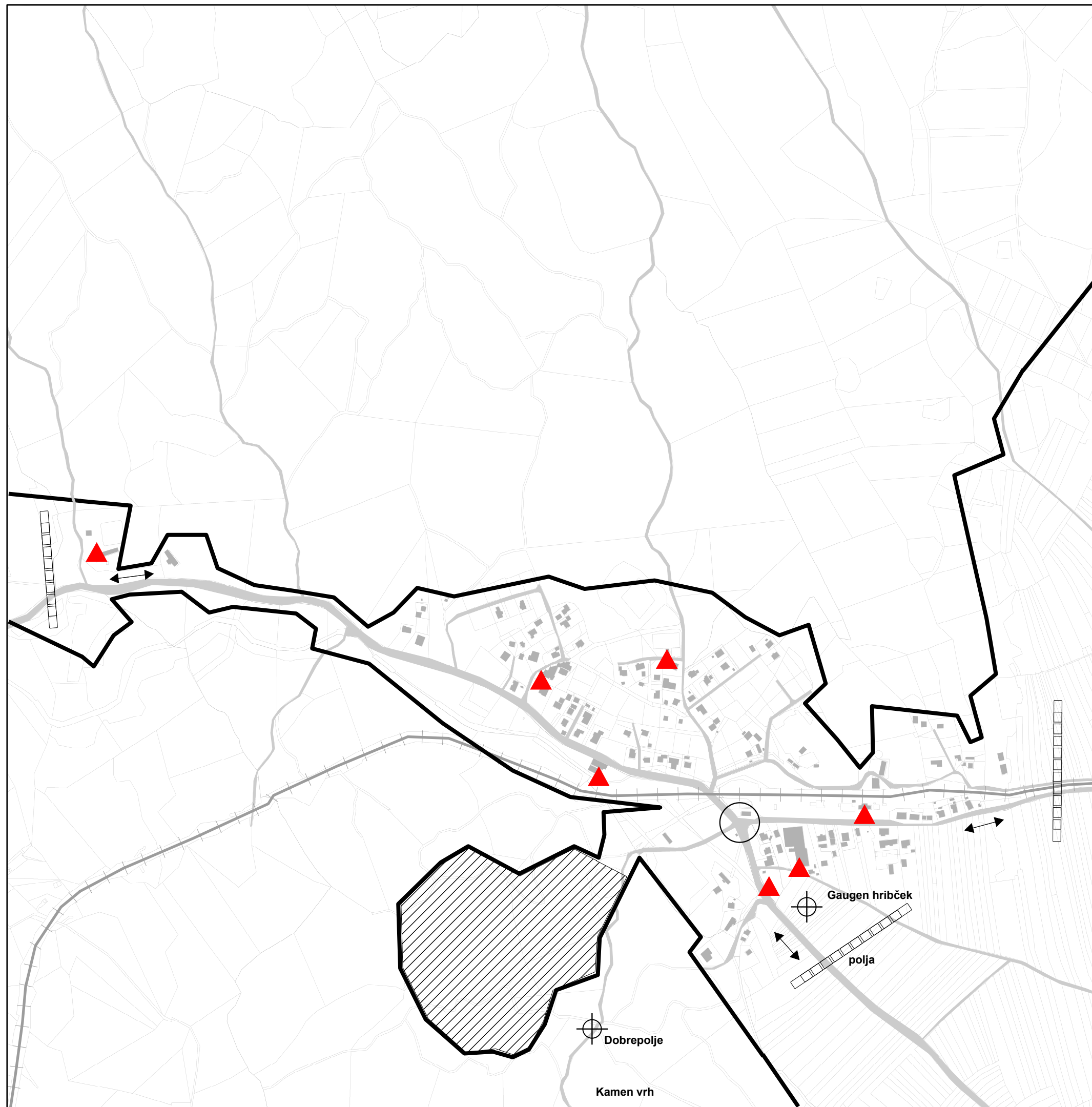
Letnik izdelave: 2010

Slika 18: Morfološka analiza

VIZUALNA ANALIZA

Legenda:

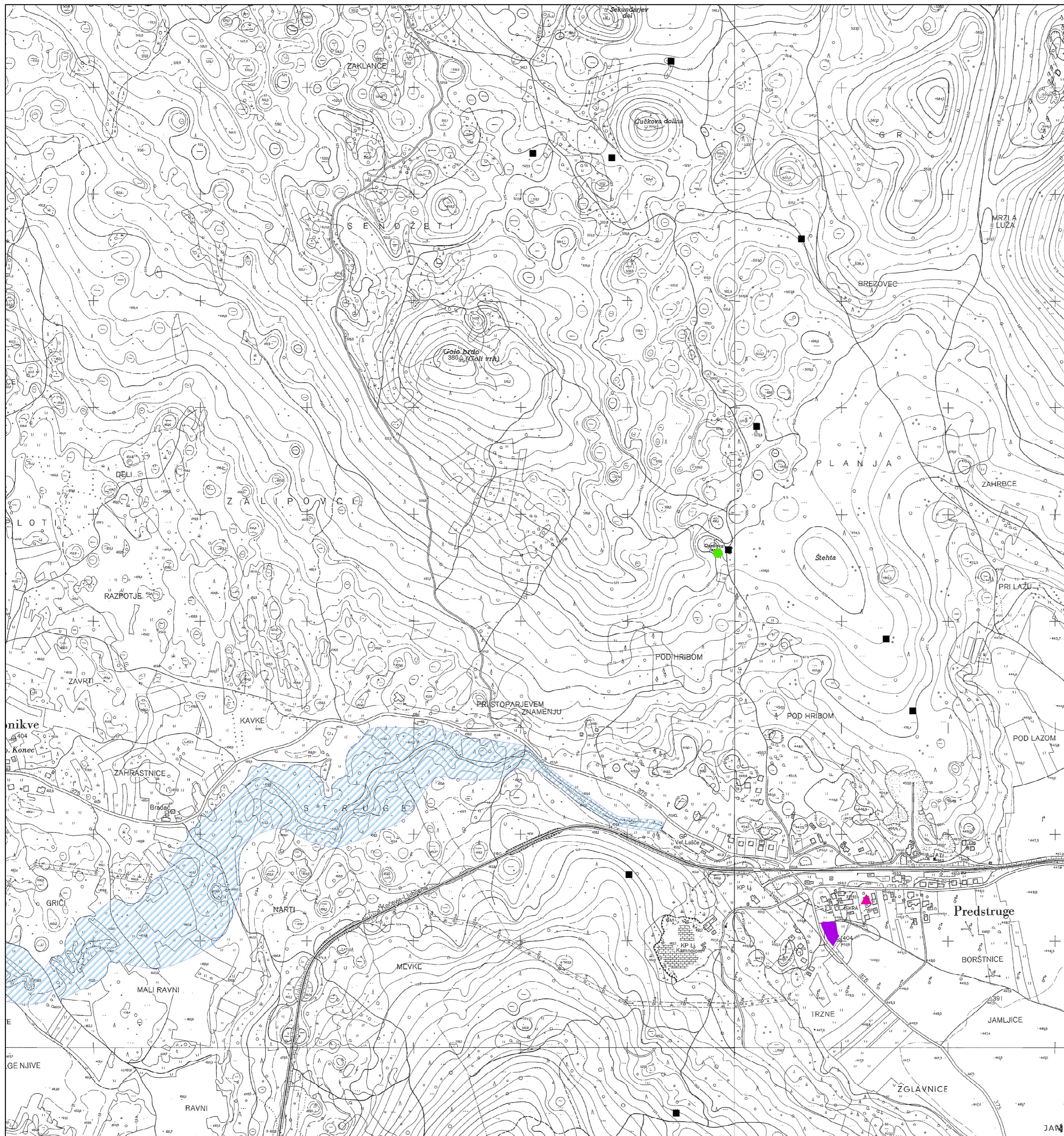
- objekt
- železnica
- cesta
- rob naselja
- rob gozda
- vstop in izstop iz naselja
- večje križišče ali vozlišče
- prostorska dominanta
- odprti pogled
- kamnolom

Merilo: 1:6.500

Letnik izdelave: 2010

Slika 19: Vizualna analiza

VAROVANJE IN OMEJITVE

Legenda:

KULTURNA DEDIŠČINA

- Grobnica žrtev NOB
- Spominska plošča Jožetu Kaduncu-Ibru

NARAVNE VREDNOTE

- naravne vrednote-jame
- naravne vrednote-točke

POPLAVNA OBMOČJA

- Rašica-suha struga

Merilo: 1:6.500

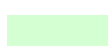
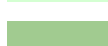

Letnik izdelave: 2010

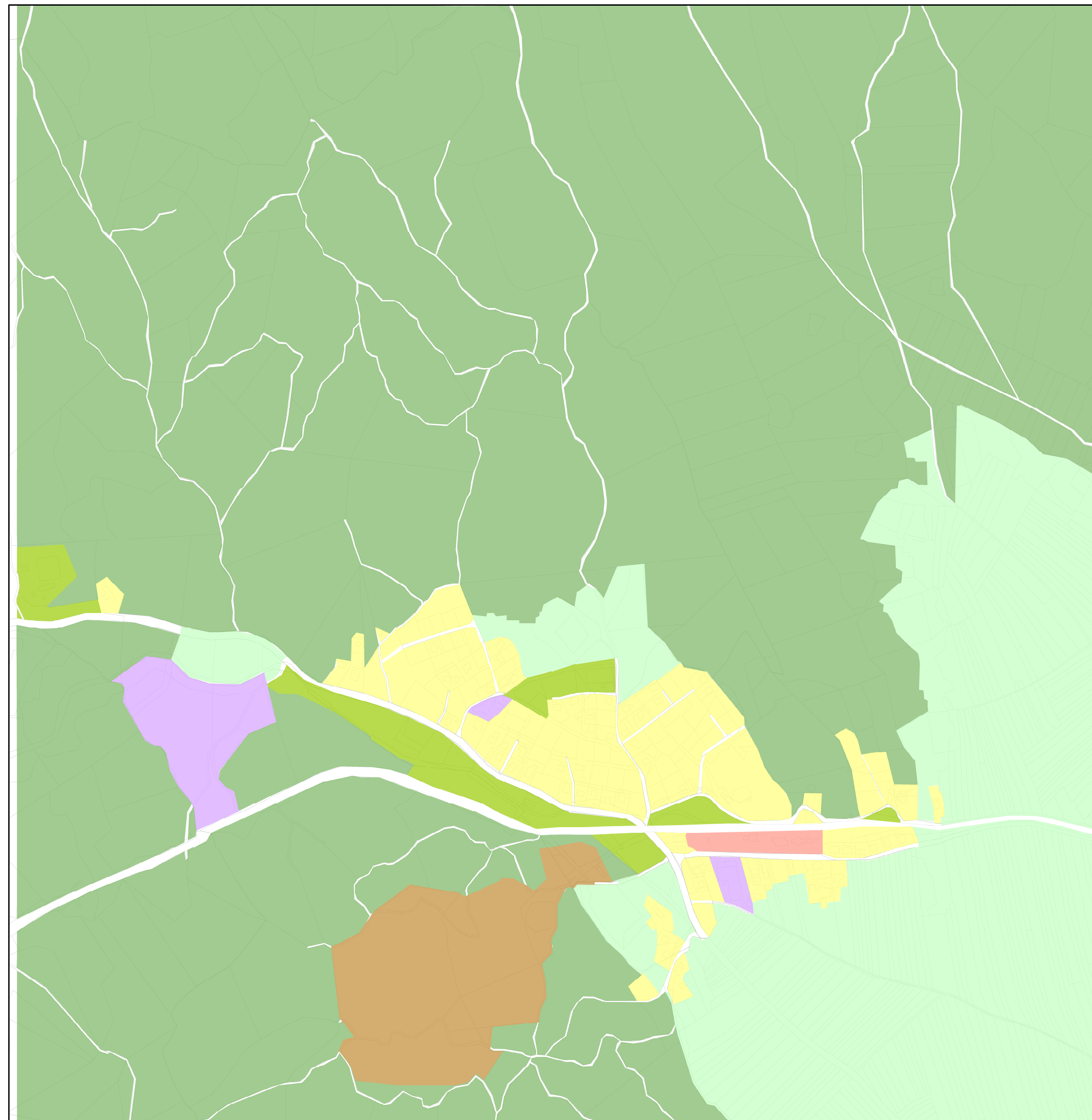
Vir: TTN, GURS, marec 2010
ARSO, november 2010

Slika 23: Varovanje in omejitve

ZASNOVA RABE PROSTORA

Legenda:

- območje stanovanj
- območje prometnih površin
- območje proizvodne dejavnosti
- območje kmetijskih zemljišč
- območje gozdnih zemljišč
- območje zelenih površin
- območje centralne dejavnosti
- območje mineralnih surovin

Merilo: 1:6.500

Letnik izdelave: 2010

Vir: TTN, GURS, marec 2010

Slika 27: Zasnova rabe prostora

PREDLOG UREDITVE PREDSTRUG

Legenda:

- obstoječi objekt
- površine cest in poti
- nova cestna povezava
- obstoječa železniška proga
- obstoječi pločnik
- predvideni pločnik do centra vseh dejavnosti, naselja Videm
- predvideni pločnik do železniške in avtobusne postaje
- predvidena kolesarska in peš pot
- predvidena jahalna steza
- predviden prehod za pešce in kolesarje
- gozdna površina
- kmetijska površina
- obstoječa lokacija stanovanjske funkcije,
- predvidena lokacija stanovanjske funkcije, kot zgoščevanje
- predvidena lokacija za širitev stanovanjske funkcije
- obstoječe območje proizvodne dejavnosti
- obstoječe območje storitvene dejavnosti
- predvidena lokacija obrtne funkcije
- obstoječi kamnolom
- predvidena širitev kamnoloma
- obstoječa površina za šport in rekreacijo
- predvidena širitev za šport in rekreacijo
- predvidena površina za zelenico
- predvideno ohranjanje kmetijskega gospodarstva, možnost turistične kmetije
- obstoječa železniška postaja
- predvideno območje manjše centralne dejavnosti in avtobusne postaje
- obstoječe parkirišče
- predvidena površina urejenega parkirišča
- območje urbanističnega urejanja
- predviden OPPN

Merilo: 1:6.500

Letnik izdelave: 2010

Vir: TTN, GURS, marec 2010

Slika 29: Predlog ureditve Predstrug

